
drs. A.C. Berghuis
G.Paulides

W
wetenschappelijk

O
onderzoek- en

D
documentatie

C
centrum

FAILLISSEMENTEN

bij besloten vennootschappen met
beperkte aansprakelijkheid

-een studie naar misbruik van rechtspersonen-

Ministerie van Justitie

1983

*Interimrapport 2:
aanvullende studies*

Ra. 4466

II

drs. A.C. Berghuis en G. Paulides

Faillissementen
bij
besloten vennootschappen
met beperkte aansprakelijkheid

-een studie naar misbruik van rechtspersonen-

voorjaar 1983

interimrapport 2
aanvullende studies

INHOUD

Inleiding	1
I <u>Aanvullende gegevens van de belastingdienst</u>	3
1. Inleiding	3
2. Indicaties van misbruik, ondernomen actie	5
3. De omvang en de opbouw van de openstaande schulden	8
3.1. De openstaande schulden	10
3.2. Analyse in de tijd	17
3.3. Conclusie	20
4. Beslaglegging, bijzonderheden in de betalingsgeschiedenis, indien vordering ter verificatie	22
5. Conclusie	24
II: <u>Aanvullende gegevens van enkele bedrijfsverenigingen</u>	26
1. Inleiding	26
2. Indicaties van misbruik, ondernomen actie	26
3. De premieschulden	32
4. Conclusie	34
III <u>Aanvullend onderzoek naar de personen die een rol spelen in de gefailleerde, malafide b.v.'s</u>	35
1. Inleiding	35
2. Onderzochte personen	36
3. Gegevens uit het Algemeen Documentatieregister	38
3.1. Enige inleidende opmerkingen	38
3.2. De strafrechtelijke achtergrond in de periode vóór de faillissementsuitspraak	40
3.3. De strafrechtelijke achtergrond van de malafide personen in de 'frauduleus opgezette b.v.'s' nader bekeken	44
3.4. Strafrechtelijke feiten in de periode na de faillissementsuitspraak en hun afdoening	45
4. Gegevens uit het bestand van de Hoofdafdeling Privaatrecht	52
5. Conclusie	55
IV <u>Verbindingen tussen en patronen van frauduleus opzette b.v.'s</u>	57
 Bijlagen	

Inleiding

In maart 1982 verscheen bij het Ministerie van Justitie het interim-rapport 'Faillissementen bij besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - een studie naar misbruik van rechtspersonen'. Aan het einde van dat rapport werd reeds aangekondigd (in § 4.3) dat enkele aansluitende studies zouden worden verricht, bij de belastingdienst en enkele bedrijfsverenigingen.

Dit tweede interimrapport bevat de resultaten van deze aanvullende studies. Bovendien staan de resultaten vermeld van nog een derde aanvullend onderzoek, waarin de personen die in en met de b.v.'s opereerden, centraal staan, en van een vierde, gericht op patronen van fraude-b.v.'s.

Omdat in het eerste interimrapport reeds het nodige is gezegd over de context van de gehele studie hoeft daarop hier niet meer te worden ingegaan. Ook zal niet meer worden behandeld de betekenis van allerlei begrippen, die ook in het eerste verslag zijn omschreven. Wel lijkt het, voor de duidelijkheid, zinvol nog eenmaal de zgn. misbruikcategoricën te noemen omdat deze in de vervolgstudies zo een gewichtige rol spelen.

Het totaal aan 991 b.v.'s waarvan het faillissement in 1980 eindigde, is opgedeeld in vier categoricën:

- frauduleus opgezette b.v.'s (systematisch nalaten van betaling belastingen en premies - w.o. malafide koppelbazen): 136 b.v.'s (15%)
- b.v.'s waarmee malafide handelingen zijn gepleegd (b.v. is leeggehaald, flessentrekkerij gepleegd, omzetting verliesonderneming in b.v.) 193 b.v.'s (22%);
- b.v.'s waarmee lichtvaardig is omgesprongen (met de belangen van crediteuren: opgezet zonder voldoende deskundigheid/investering, voeren onverantwoord beleid) 269 b.v.'s (30%);
- b.v.'s waarover geen aanwijzingen van misbruik zijn aangetroffen 296 b.v.'s (33%);
- (Van 97 b.v.'s was onvoldoende informatie om enige conclusie toe te laten).

In vier delen volgen de resultaten van de aanvullende studies. Deze bevindingen, die hier en daar al in de context worden geplaatst van de

eerder gepresenteerde, zullen ook worden verwerkt in een afsluitend rapport, waarin de hoofdlijnen van alle studies samen zullen komen.

I. Aanvullende gegevens van de belastingdienst

1. Inleiding

Uit het totaal van 991 b.v.'s dat in het kader van de studie naar faillissementen bij b.v.'s is bekeken, is een steekproef genomen van 255, waarover aanvullende gegevens bij de belastingdienst zijn opgevraagd. Deze steekproef is zó genomen, dat de onderscheiden misbruikcategoríeën, om een goede vergelijking mogelijk te maken, ongeveer even sterk zijn vertegenwoordigd.

Tabel I.1. geeft weer hoeveel b.v.'s in iedere misbruikcategoríe*) zitten, van hoeveel informatie is opgevraagd, en van hoeveel daadwerkelijk gegevens zijn ontvangen.

Tabel I.1. De steekproef

	aantal b.v.'s in de faill. studie	aantal b.v.'s in de steek- proef	informatie ontvangen van:
misbruikcategoríeën:			
- frauduleus opgezette b.v.'s	136	68 (1:2,0)	58 (1:2,3)
- malafide handelingen met b.v.'s	193	61 (1:3,2)	51 (1:3,8)
- lichtvaardig omgesprongen met b.v.	269	70 (1:3,8)	54 (1:5,0)
- b.v.'s waarover geen aan- wijzingen voor misbruik	393	80 (1:4,9)	80 (1:4,9)
totaal	991	255 (1:3,9)	243 (1:4,1)

Ongeveer een kwart van alle b.v.'s kwam in de steekproef terecht, van bijna alle (95%) werd aanvullende informatie van de belastingdienst ontvangen. De reden waarom soms geen informatie werd verkregen is onbekend.

*) Voor het gemak wordt de term "misbruikcategoríe" gehanteerd, waarmee bedoeld wordt dat het indelingscriterium het bestaan en de vorm van misbruik vormt. Eén van de categoríeën is dan "geen misbruik".

De gegevens over de failliete b.v.'s zijn verzameld met behulp van een formulier (zie bijlagen), dat op de ontvangkantoren waar die b.v.'s waren gevestigd, zijn ingevuld.

Met dit formulier zijn verschillende soorten van gegevens verzameld. Geinformeerd is of bij de belastingdienst gegevens ter tafel kwamen die er op wijzen dat met de b.v. 'dubieuze handelingen' zijn begaan, waaruit dat dan bestaat, en of daarop actie is ondernomen (formulier, vraag 8 en 9). Voorts is gevraagd een uitvoerige opgave te doen van de openstaande belasting- en premieschulden van de b.v. (formulier, schema rechts). Tenslotte is gevraagd of beslag is gelegd (vraag 1,2 en 3), of er bijzonderheden in de betalingsgeschiedenis van de b.v. voorkwamen (vraag 4, 5 en 6), en wanneer de vordering(en) ter verificatie bij de faillissementscurator is (zijn) ingediend (vraag 7).

Door het soms grote aantal openstaande schulden, en doordat het formulier voorzag in heen en weer verwijzingen, bleek de verwerking van het verkregen materiaal een complexe zaak.

Het geheel aan informatie diende op zinvolle wijze gereduceerd te worden. Hoe dit is gedaan komt bij de onderscheiden paragrafen aan de orde.

2. Indicaties van misbruik, ondernomen actie

Bij 54 van de 243 b.v.'s is door de belastingdienst vermeld dat bij haar gegevens naar voren zijn gekomen dat dubieuze handelingen zijn gepleegd.^{*} Uitsplitsing naar de vier misbruikcategorïën levert het volgende beeld op.

Tabel I.2: Signalering van 'dubieuze handelingen' per misbruikcategorie

	opgave belastingdienst	
	geen aanwijzingen voor dubieuze han- delingen	wel aanwijzingen voor dubieuze han- delingen
misbruikcategorïën volgens faill. dossier:		
- frauduleus opgezet	28 (48%)	30 (52%)
- malafide handelingen	40 (78%)	11 (22%)
- lichtvaardig omspringen	48 (89%)	6 (11%)
- geen misbruikindicaties	71 (91%)	7 (9%)
totaal	187 (78%)	54 (22%)
gewogen totaal ^{x)}	(81%)	(19%)

x) hier is weer teruggerekend naar de totale groep van 991 b.v.'s, door (zie tabel 1) de waarden van de categorïën te vermenigvuldigen met resp. 2,3, 3,8, 5,0 en 4,9, de optelsom hiervan te delen door 16 (2,3 + 3,8 + 5,0 + 4,9).

Teruggerekend naar het totaal valt te schatten dat in bijna 20% van gevallen van faillissement van b.v.'s de belastingdienst beschikt over aanwijzingen dat 'dubieuze handelingen' zouden zijn begaan. Bezien we de mate waarin dergelijke aanwijzingen bestaan binnen de misbruikcategorïën volgens de indicaties uit de faillissementsdossiers, dan is er een duidelijke tendens waarneembaar dat waar uit dit dossier verdachte

^{*}) Bewust is naar "dubieuze handelingen" gevraagd, om een ruime inventarisatie mogelijk te maken. Meestal, zo blijkt verderop, wordt fraude vermeld.

praktijken naar voren komen, dit ook regelmatig bij de belastingdienst als zodanig onderkend wordt. Er zijn evenwel ook vrij veel gevallen waarin enerzijds de belastingdienst niets signaleert waar volgens de faillissementsdossiers wel wat aan de hand is, en gevallen waarin het omgekeerde geldt.

De aard van de als 'dubieus' aangemerkte handelingen loopt uiteen:

- in de meeste gevallen (40 van de 54) is er sprake van vermoedelijke fraude, veelal betreft dit belasting- en premiefraude;
- in enkele gevallen (3) wordt gesproken van 'onvolledige administratie' of van een slecht beleid;
- in de overige gevallen (11) is alleen aangegeven dat er 'dubieuze' handelingen zouden zijn gepleegd, zonder dat dit duidelijk omsehreven is.

Met behulp van deze specificeringen is het mogelijk meer gericht na te gaan in hoeverre de gegevens van de belastingdienst overeenstemmen met de indicaties die uit de faillissementsdossiers zijn verkregen. In 't algemeen, zo blijkt, is er in 2 op de 3 gevallen^{*} overeenstemming tussen beide bronnen: waar in het faillissementsdossier wel (resp. geen) indicaties voor fraude zijn, meldt ook de belastingdienst dergelijke aanwijzingen (niet). De discrepanties liggen dan vooral in de richting, dat de belastingdienst over minder aanwijzingen voor fraude beschikt dan naar voren komt uit het faillissementsdossier. Ten dele is dit zeer verklaarbaar: de b.v.'s waarmee 'malafide handelingen' zouden zijn gepleegd hebben vooral gewone schuldeisers als slachtoffer, in mindere mate de belastingdienst (zie verderop) - het is dan niet verwonderlijk dat de belastingdienst geen 'dubieuze handelingen' meldt.

Maar het is wel verwonderlijk, dat in ongeveer de helft van de gevallen van vermoedelijke belasting- en premiefraude niet een vermoeden daarover of aanwijzing daarvoor door de belastingdienst gemeld wordt.

In ongeveer de helft van de gevallen waarin sprake is van 'dubieuze handelingen' is enigerlei actie ondernomen. Meestal, zo wordt gezegd, is er door de bedrijfsvereniging een faillissement (overwogen

^{*}) Namelijk (zie tabel I.2) bij de proportie $(30+11+48+71)/(137+54)$

of inderdaad) aangevraagd (in 20 van de 26 gevallen waarin actie is ondernomen). Een enkele maal is beslag gelegd door de belastingdienst, of is een onderzoek door een inspectie ingesteld. Slechts twee keer is er sprake van een aangifte bij het Openbaar Ministerie of een onderzoek door een fraudeteam.

De belastingdienst (d.w.z. de ontvangkantoren) beschikt vaak niet over informatie die op mogelijke fraude wijst, bovendien lijkt in de gevallen waar dergelijke gegevens wel voorhanden zijn, er nauwelijks sprake is van actie door de belastingdienst zelf.

Om twee redenen moet deze slotsom met voorzichtigheid betracht worden. Ten eerste dient te worden bedacht dat in dit onderzoek gegevens betrokken zijn van b.v.'s waarvan de faillissementsuitspraak enige, soms vele jaren terug ligt. Voor een deel komt hier dan ook een wellicht verouderde situatie naar voren, waarin, bv. door het instellen van bijzondere diensten op de ontvangkantoren in verband met fraudepraktijken, verandering kan zijn opgetreden.

Ten tweede kan het zo zijn, dat de belastingdienst nauwelijks mogelijkheden tot bv. beslaglegging heeft, omdat de fraudeleuze praktijken pas blijken als het faillissement reeds is uitgesproken. Daar wordt later nog op terug gekomen.

3. De omvang en de opbouw van de openstaande schulden

Er zijn vijf categorieën van schulden onderscheiden: terzake van de vennootschapsbelasting (Vpb), de omzetbelasting (OB), de loonbelasting (LB), de premies volksverzekering (PVV) en een categorie 'overige' (Ov). Deze laatste categorie betreft in de meeste gevallen de onroerend goedbelasting (55%), op de tweede plaats komt de motorrijtuigenbelasting (30%), waarnaast nog diverse, steeds weinig voorkomende belastingsorten werden aangetroffen.

Telkens, bij iedere openstaande schuld, is gevraagd op te geven:

- het tijdvak, waarop de schuld betrekking heeft;
- de datum (dagtekening) van de aanslag;
- de hoogte van het openstaande bedrag;
- zo een dwangbevel is uitgevaardigd, de datum waarop dat is gebeurd.

Omdat het aantal afzonderlijke schulden sterk varieerde per b.v., en dit aantal in sommige gevallen sterk opliep, is bij de verwerking van de gegevens een aantal schulden samengevoegd.

Binnen iedere schuldcategorie (Vpb, OB, LB, PVV, Ov) zijn die schulden bij elkaar gevoegd, die op hetzelfde tijdvak betrekking hadden: bij de Vpb is dat een jaar, anders een kwartaal.

Een voorbeeld moge dit verduidelijken:

Stel de opgave was:

LB mei 1978 (= tijdv. schuld)	24-7-78 (aanslag)	f 4620	okt. 78 (dw.bev.)
juni 1978	24-8-78	f 4620	

Dan is dit omgezet in:

LB 2e kw. '78	3e kw. '78	f 9240	4e kw. '78
---------------	------------	--------	------------

Op deze manier is het materiaal in een meer hanteerbare vorm gegoten x). Gevolg van deze procedure is wel, dat niet meer gesproken kan worden over het aantal schulden, het aantal aanslagen en het aantal dwangbevelen, maar van het aantal kwartalen of jaren waarin schulden zijn ontstaan, waarin aanslagen zijn opgelegd, en dwangbevelen werden uitgevaardigd.

In de analyse zijn twee optieken gekozen:

- nagegaan is hoeveel b.v.'s openstaande schulden hebben bij de verschillende schuldcategorieën, welke omvang deze hebben, en in hoeveel gevallen dwangbevelen zijn opgelegd;
- in een tweede analyse is de periode waarop de openstaande schuld betrekking heeft, de periode waarin aanslagen zijn opgelegd en dwangbevelen zijn uitgevaardigd in de tijd geplaatst, d.w.z. dat deze tijdvakken zijn gerelateerd aan de oprichtingsdata van de b.v.'s en de momenten waarop het faillissement is uitgesproken.

x) Een probleem bestond dan wel, als betreffende schulden uit één kwartaal stammen en aanslagen werden opgelegd in bv. datzelfde én het volgende kwartaal (hetzelfde geldt voor dwangbevelen). Dan is de eerste aangetroffen datum als uitgangspunt genomen.

3.1. De openstaande schulden

In de onderstaande tabel is weergegeven hoeveel b.v.'s openstaande schulden bleken te hebben bij de onderscheiden schuldcategorieën.

Tabel I.3. Aantal b.v.'s met openstaande schulden per schuldcategorie

	frauduleus opgezet	malafide hande- lingen	lichtvaar- dig omge- sprongen	geen misbruik indicaties	gewogen totaal x)
Vpb	29 (50%)	11 (22%)	16 (30%)	21 (26%)	30%
OB	53 (91%)	43 (84%)	44 (81%)	67 (84%)	84%
LB	53 (91%)	45 (88%)	45 (83%)	63 (79%)	84%
PVV	53 (91%)	44 (86%)	44 (81%)	66 (83%)	84%
Ov	22 (38%)	17 (33%)	20 (37%)	36 (45%)	39%

x) zie noot bij tabel 2

De meerderheid van de failliete b.v.'s heeft openstaande schulden bij de OB, de LB, de PVV, een minderheid bij de Vpb en de 'overige'.

Vrijwel steeds ligt het percentage b.v.'s met openstaande schulden hoger bij de frauduleus opgezette b.v.'s dan bij de andere. Vooral is dit sterk bij de Vpb: waar in de andere gevallen ongeveer een kwart van de b.v.'s bij de Vpb openstaande schuld heeft, is dit bij de frauduleus opgezette de helft (Chi-kwadrast toets, $p < 001$).

Bij de bespreking van de omvang van de openstaande schulden wordt aan-
gevangen met een weergave van de totaalbedragen.

Tabel I.4. Totaalbedragen aan openstaande schulden per misbruik-
categorie (in duizenden guldens)

	frauduleus opgezet	malafide handelingen	lichtvaar- dig omge- sprongen	geen misbruik indicaties	totaal
gemiddeld bedrag aan openstaande schulden	1.034	112	131	121	
totaalbedrag open- staande schulden	59.958	5.709	7.047	9.708	
omrekening naar de groep van 991 b.v.'s	138 milj.	22 milj.	35 milj.	48 milj.	243 milj

De berekende totaalcijfers wijken af van hetgeen uit de faillissementsdossiers is gehaald aan schulden bij fiscus (en bedrijfsvereniging). Daar is een totaal van 269 miljoen gulden aan onbetaalde schulden aan fiscus en bedrijfsvereniging tesamen geconstateerd. Uiteraard zijn de totaalcijfers niet goed te vergelijken, daar in het ene geval wel en het andere niet de schulden aan sociale premies bij de bedrijfsverenigingen zijn inbegrepen. Om een beter beeld te krijgen van eventuele verschillen tussen de gegevens uit de faillissementsdossiers en die van de belastingdienst, is berekend hoe hoog de openstaande schulden bij de fiscus waren bij de 243 b.v.'s, zoals naar voren komt uit de faillissementsdossiers.

Tabel I.5. Schulden bij de fiscus volgens het faillissementsdossier en volgens opgave belastingdienst - totaalbedragen per misbruikcategorïe (in duizenden guldens)

	volgens de faillissements- dossiers ^{x)}	volgens opgave belastingdienst
misbruikcategorïeën:		
- frauduleus opgezet	50.711	59.958 (x 1,18)
- malafide handelingen	4.783	5.709 (x 1,19)
- lichtvaardig omge- sprongen	8.575	7.047 (x 0,82)
- geen misbruikindicaties	8.222	9.708 (x 1,18)
gewogen totaal ^{xx)}	217.974	242.402 (x 1,11)

x) In enkele gevallen ontbrak de benodigde informatie in het faillissementsdossier. Daarvoor is gecorrigeerd, onder de aanname dat de ontbrekende gevallen een gemiddelde schuldenlast hadden.

xx) Zie noot bij tabel 2.

Bij de onderscheiden misbruikcategorïeën is telkens een afwijking waar te nemen van ongeveer 18% tussen hetgeen de belastingdienst aan openstaande schulden vermeld, en wat aan schulden zichtbaar is in het faillissementsdossier. Over het totaal bedraagt de discrepantie ruim 10%: dus van iedere 100 gulden aan openstaande schuld wordt 10 gulden niet zichtbaar bij de curator. In wezen is dit nog meer. Uit het faillissementsdossier is gehaald de omvang van de schulden bij de fiscus, niet dat gedeelte dat na afwikkeling van het faillissement open is blijven staan. Omdat gemiddeld ongeveer 5% van de schulden aan de fiscus uit de boedel kan worden voldaan (zie eerste interimrapport), kan berekend worden dat maar liefst 17% van de openstaande schulden bij de fiscus niet te zien is in het faillissementsdossier. *)

*) Nagegaan is of dergelijke afwijkingen over de gehele linie voorkomen, of voornamelijk bij b.v.'s met een hoge schuldenlast bij de fiscus. Het laatste blijkt het geval. Dit wijst erop, dat als de schulden zeer hoog liggen (en doorgaans weinig daarvan kan worden voldaan uit de boedel) niet het volle bedrag aan de curator bekend wordt gemaakt.

Uit de voorgaande tabellen valt af te leiden, dat het totaalbedrag aan openstaande schulden sterk naar boven afwijkt bij de frauduleus opgezette b.v.'s. Dat is niets nieuws (zie het eerste interimrapport); het ging er bij deze b.v.'s juist om voordeel te behalen door geen belastingen en premies af te dragen.

De gegevens van de belastingdienst maken het mogelijk meer verfijnd te bezien waar de verschillen zich met name voordoen. In tabel I.6. is daartoe weergegeven hoe hoog de gemiddelde schuldenlast ligt per schuld-categorie, in de gevallen dat er een openstaande schuld aanwezig was. Tevens is (tussen haakjes) weergegeven de mate waarin de aangetroffen bedragen rond het gemiddelde fluctueren (in standaarddeviaties: hoe hoger dit getal, hoe meer fluctuatie ^{x)}.

Tabel I.6. Gemiddelde bedragen aan openstaande schuld per schuld-categorie (en de variatie daarin, in standaarddeviaties) - in duizenden guldens

	frauduleus opgezet	malafide hande- lingen	lichtvaar- dig omge- sprongen	geen misbruik- indicaties	gewogen totaal x)
Vpb	49 (55)	66 (105)	30 (29)	45 (100)	46
OB	298 (543)	45 (63)	74 (99)	55 (61)	93
LB	357 (509)	27 (51)	32 (68)	33 (58)	78
PVV	446 (643)	39 (84)	42 (85)	45 (83)	100
Ov	5 (13)	1 (2)	1 (2)	2 (5)	2

x) Grofweg kan gesteld worden, dat 95% van de aangetroffen bedragen ligt tussen het gemiddelde min twee keer de standaarddeviatie en het gemiddelde plus twee keer de standaarddeviatie.

Het gemiddelde bedrag aan openstaande schulden is vooral hoog bij de frauduleus opgezette b.v.'s als het gaat om de OB, de LB, de PVV en de categorie 'overige', en bij de b.v.'s waarmee malafide handelingen zijn gepleegd als het de Vpb betreft. Nu zijn dit ook precies die gevallen, waarin een hoge standaarddeviatie is aangetroffen! dat betekent dat in deze gevallen het gemiddelde in sterke mate bepaald wordt door uitschieters naar boven (en beneden).

Het ziet er dus naar uit, dat bij de frauduleus opgezette en -in mindere mate- bij de h.v.'s waarmee malafide handelingen zijn gepleegd, zowel een groep is met lage schuldbedragen als een met zeer hoge. Om deze laatste nader te kunnen identificeren is een tabel opgesteld, waarin staat hoeveel b.v.'s zowel bij de Vpb, de OB, de LB als de PVV een schuldenlast heeft van meer dan één miljoen gulden; hoeveel b.v.'s hij drie van de vier schuldcategorieën boven de miljoen uitkomt, bij twee van de vier, bij één van de vier en bij geeneen.

Tabel I.7. Aantal h.v.'s met zeer hoge schuldenlast bij de Vpb, OB, LB en de PVV

	frauduleus opgezet	malafide handelingen	lichtvaar. omspringen	geen mis- bruik in- dicatie
<u>Vpb, Ob, LB, PVV:</u>				
- bij alle vier een schuld meer dan 1 miljoen	2 (3%)	0	0	0
- bij 3 van de 4 een schuld meer dan 1 milj.	22 (38%)	1 (2%)	1 (2%)	3 (4%)
- bij 2 van de 4 een schuld meer dan 1 milj.	6 (10%)	2 (4%)	0	4 (5%)
- bij 1 van de 4 een schuld meer dan 1 milj.	7 (12%)	6 (12%)	11 (20%)	7 (9%)
- hij geen een schuld meer dan 1 milj.	21 (36%)	42 (82%)	42 (78%)	66 (83%)

De tendens bestaat, dat ófwel een b.v. heeft géén schulden van meer dan een miljoen gulden, ófwel de b.v. heeft dit bij de meeste schuldcategoryën. Voorál bij de frauduleus opgezette b.v.'s is dit duidelijk: ongeveer de helft heeft schulden van bóven de miljoen bij twee óf meer schuldcategoryën ($p < .001$).

Onder de frauduleus opgezette b.v.'s bevinden zich dus een aantal (30 van de 58) waar de omvang van de openstaande schulden (tenminste 2 miljoen per b.v.) relatief groot is. Deze b.v.'s hebben zelfs zo'n hoge schuldenlast, dat, hoewel ze slechts 12% vormen van de onderzochte 243 b.v.'s, ze maar liefst 65% van alle openstaande schulden bij de fiscus voor hun rekening nemen.

In het begin van deze paragraaf kwam aan de orde hoeveel b.v.'s openstaande schulden hadden bij de onderscheiden schuldcategoryën. Bij niet-betaling kan een dwangbevel worden uitgevaardigd. In tabel I.9. staat in hoeveel gevallen, waarin schulden aanwezig waren, dit gebeurde.

Tabel I.9. Het aantal keren dat, als een openstaande schuld aanwezig is, een of meerdere dwangbevelen zijn uitgevaardigd.

	frauduleus opgezet	malafide hande- lingen	lichtvaardig omgesprongen	geen mis- bruik in- dicatie	gewogen totaal x)
Vpb	12 (41%)	3 (27%)	4 (25%)	6 (30%)	29%
OB	37 (74%)	21 (51%)	26 (59%)	30 (46%)	55%
LB	35 (67%)	28 (62%)	31 (69%)	30 (49%)	61%
PVV	35 (67%)	26 (59%)	28 (64%)	34 (53%)	60%
Óv	7 (33%)	5 (29%)	3 (17%)	6 (17%)	22%

x) zie noot bij tabel 2

De indruk zou gewekt kunnen worden dat lang niet altijd, als daar wegens het onbetaald blijven van schulden een mogelijkheid toe bestaat, een dwangbevel wordt gegeven. Het is echter zeer wel mogelijk, dat de schulden pas blijken (dat wil zeggen de aanslag pas wordt vastgesteld) op een moment dat het faillissement al (bijna) daar is en dan is een dwangbevel niet mogelijk en zinvol. Het blijkt dat deze situatie zich inderdaad veelvuldig voordoet. Als dan alleen de gevallen bekeken worden waarin de aanslag meer dan een kwartaal voor het faillissement ligt, dan blijkt dat steeds in 90-100% een dwangbevel gegeven is. Alleen bij de Vpb is dat iets lager, nl. zo'n 80%. (De 'overige' schulden zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.)

Samenvatting

In enkele punten worden de belangrijkste gegevens uit deze paragraaf samengevat:

- van de openstaande schulden van de onderzochte, gefailleerde b.v.'s bij de fiscus wordt ongeveer 17% niet zichtbaar in het faillissementsdossier; dat betekent dat de cijfers dienaangaande in het eerste rapport te laag zijn;
- het aantal b.v.'s met openstaande schulden ligt voor de OB, de LB, de PVV en de 'overige belastingsschulden' telkens op hetzelfde niveau (bij de eerste drie op 84%, bij de laatste rond de 40%); het aantal b.v.'s met openstaande schulden bij de Vpb ligt hoger als het gaat om frauduleus opgezette b.v.'s (op 50%) dan bij de andere categorieën (op 25 à 30%);
- qua omvang van de schulden springen de frauduleus opgezette b.v.'s er scherp uit, dit beperkt zich echter tot de OB, de LB en de PVV; waar bij de andere categorieën van b.v.'s de gemiddelde openstaande schuld in tienduizenden guldens wordt uitgedrukt, is dit bij de frauduleus opgezette alleen in honderdduizenden guldens aan te geven; in het bijzonder wordt dit veroorzaakt door een groep van 30 uit de 58 onderzochte frauduleus opgezette b.v.'s waar voor miljoenen aan openstaande schulden zijn aangetroffen;

3.2. Analyse in de tijd

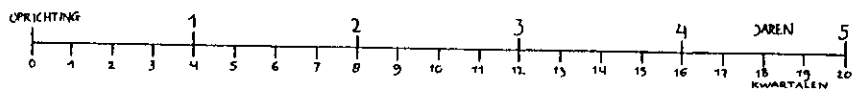
De bestaansduur van een b.v. loopt, als we ons beperken tot de 'actieve' periode, van oprichtingsdatum tot het moment waarop het faillissement wordt uitgesproken. Geprobeerd is een beeld te krijgen van het moment waarop schulden bij de fiscus ontstonden die onbetaald zouden blijven, het tijdstip waarop aanslagen werden opgelegd, en eventuele dwangbevelen zijn gegeven. Hiervoor is gebruik gemaakt van de genoteerde gegevens over het eerste en het laatste kwartaal waarin openstaande schulden betrekking hadden, aanslagen zijn opgelegd en dwangbevelen uitgevaardigd. Deze zijn steeds gerelateerd aan de oprichtingsdatum en de datum van faillissementsuitspraak. Daarmee is informatie verkregen over de tijd die ligt tussen de oprichtingsdatum en het een en ander, en hoeveel tijd dan nog verloopt tot het faillissement. Hierbij is, als gevolg van de manier waarop het materiaal is verwerkt, in kwartalen gerekend.

Resultaat is een complexe hoeveelheid gegevens; bij de presentatie is gezocht naar een eenvoudige vorm. In vier figuren worden de gemiddelde tijdsduren per misbruikcategorïe weergegeven. Daarbij wordt alleen een onderscheid gemaakt naar de Vpb enerzijds en de OB, LB en PVV anderzijds: omdat de resultaten bij de laatste drie steeds dicht bij elkaar lagen zijn ze samengevoegd.

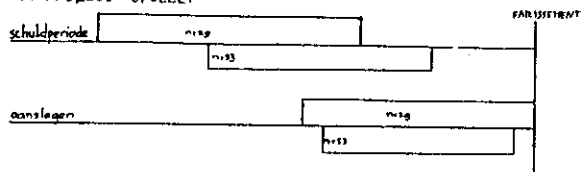
Uit de figuur op bladzijde 18 kunnen veel dingen worden gehaald. In het algemeen valt op dat de periode waarin aanslagen bij de Vpb worden opgelegd steeds duidelijk ligt ná het tijdvak waarop (open blijvende) schulden beginnen te ontstaan. Dit is niet verwonderlijk, daar de Vpb steeds op een jaar betrekking heeft en niet op kortere perioden zoals bij de OB, de LB, en de PVV. Dit verklaart waarom tussen het begin van het tijdvak van (open blijvende) schulden en het moment waarop aanslagen beginnen te worden vastgesteld gemiddeld zo'n 5 à 6 kwartalen liggen. Bij de OB, de LB en de PVV is dit 2 à 3 kwartalen.

Bezien we de verschillen tussen de misbruikcategorïeën, dan valt als eerste op, maar dat was al bekend, dat de levensduur per categorïe sterk verschilt. Als alleen teruggekeken wordt vanaf de faillissementsdatum, dan blijken de figuren van de vier misbruikcategorïeën, nuances daargelaten, niet zeer verschillend:

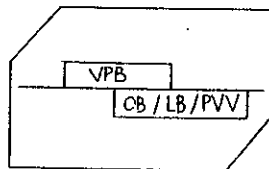
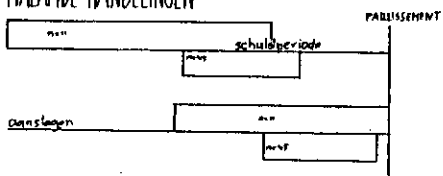
- bij de Vpb ligt de schuldperiode gemiddeld van 2½ jaar tot bijna 1 jaar voor de faillissementsuitspraak; de periode waarin de desbetreffende aanslagen zijn opgelegd ligt steeds in het anderhalve jaar voorafgaande aan het faillissement;

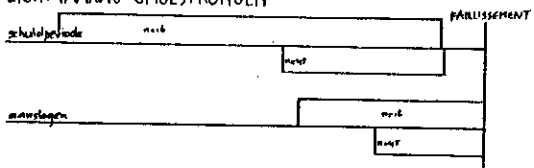
FRAUDULEUS OPGEZET

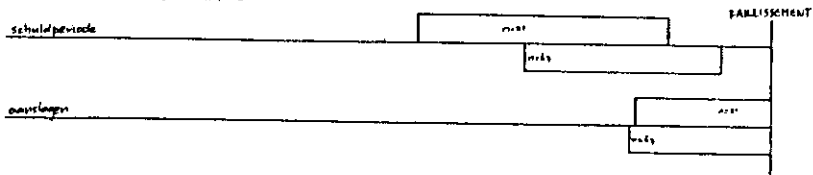
MALAFIDE HANDELINGEN

LICHTVAARDIG OMGESPRONGEN

GEEN MISBRUIKINDICATIES

- Bij de OB, de LB en de PVV ligt het tijdvak waarin (openblijvende) schulden worden opgebouwd 1½ tot een ½ jaar voor het faillissement; in de drie kwartalen voor het faillissement worden de desbetreffende aanslagen opgelegd.

De enige verschillen zijn dat zowel de periode van schuldopbouw als de aanslagperiode bij de frauduleus opgezette b.v.'s steeds één à twee kwartalen verder voor de faillissementsdatum ligt, dan bij de andere categorieën b.v.'s.

Zoals gezegd zijn dit geen opzienbarende grote verschillen.

Opmerkelijker zijn de discrepanties als gekeken wordt hoe snel na de oprichtingsdatum het een en ander geschiedt:

- de b.v.'s waarbij geen aanwijzingen voor misbruik zijn aangetroffen hebben in de eerste drie jaar van hun bestaan, gemiddeld gesproken, geen belasting- en premieschulden opgebouwd die onbetaald blijven. De problemen ontstaan in het derde en het begin van het vierde bestaansjaar, reeds voor de vijfde verjaardag is dan het faillissement daar;
- de b.v.'s waarmee lichtvaardig zou zijn omgesprongen laten in het derde bestaansjaar problemen zien: de Vpb van het jaar (de jaren) daarvoor wordt niet betaald, de betalingsproblemen bij de andere middelen beginnen rond de tweede verjaardag hun kop op te steken, waarna het snel is afgelopen;
- de b.v.'s waarmee malafide handelingen zouden zijn gepleegd betalen voor een deel (NB. 22% heeft openstaande schulden bij de Vpb) al over het eerste jaar van hun bestaan hun Vpb niet. Dit komt naar voren in het tweede bestaansjaar, wanneer ook schulden bij de andere middelen open blijven. Reeds binnen 2½ jaar na oprichting volgt het faillissement;
- Bij de 'frauduleus opgezette' b.v.'s lijkt het eerste bestaansjaar een betrekkelijk normaal verloop te hebben. In het jaar daarna ontstaan de (openblijvende) schulden, hetgeen na de tweede verjaardag tot aanslagen leidt. Het faillissement ligt dan kort na de derde verjaardag.

Zoals te zien valt is het patroon bij de onderscheiden misbruikcategorieën steeds verschillend. Het meest opmerkelijk is dat bij de b.v.'s waar iets of veel mee aan de hand is de gebeurtenissen zich concentreren in de eerste

drie bestaansjaren: de openstaande schulden hebben veelal betrekking op de periode die ligt van één tot tweeëneenhalf jaar na oprichting, de periode waarin aanslagen betreffende die schulden worden opgelegd, begint kort voor de tweede verjaardag tot de derde verjaardag.

Deze observaties betreffen alleen de gevallen waarin openstaande schulden zijn aangetroffen. Zoals uit de vorige paragraaf bleek is dat niet steeds het geval. Daarom volgt in de volgende paragraaf een conclusie waarin de gegevens uit deze en die uit de vorige paragraaf met elkaar in verband worden gebracht.

3.3. Conclusie

De hoofdlijnen uit de vorige twee paragrafen worden hieronder geschetst.

De vennootschapsbelasting:

In een minderheid van de onderzochte gefailleerde b.v.'s is een openstaande schuld bij de Vpb aangetroffen (+ 30%); bij de 'frauduleus opgezette' b.v.'s ligt dit echter relatief hoog (50%). Daarbij gaat het gemiddeld om een openstaande schuld van 40 à 50.000 gulden, welke betrekking heeft op de eerste twee à drie jaren na oprichting.

De Omzetbelasting, de Loonbelasting en de premies volksverzekering:

Een grote meerderheid van de gefailleerde b.v.'s (+ 85%) heeft openstaande schulden bij ieder van deze drie schuldcategorieën, die gezamenlijk behandeld worden, omdat ze qua nadere gegevens steeds overeenkomen. Bij de frauduleus opgezette b.v.'s is het aantal met openstaande schulden nog wat hoger (91%), met name een specifieke groep daarbinnen, waar 97% schulden blijkt te hebben. De laatste specifieke groep heeft ook zeer

omvangrijke schulden, die steeds boven de 2 miljoen liggen. Bij de andere b.v.'s ligt dit even boven de 100.000 gulden gemiddeld. Doorgaans hebben de schulden betrekking op een periode van zo'n drie kwartalen; bij de genoemde specifieke groep van frauduleus opgezette b.v.'s met zeer hoge schuldenlast is dit ruim een jaar. De periode waarin de openstaande schulden ontstaan ligt bij de b.v.'s waar geen aanwijzingen voor misbruik zijn aangetroffen na het derde levensjaar, bij de b.v.'s waar iets of veel aan de hand is is dit met name in het tweede levensjaar gesitueerd.

4. Beslaglegging, bijzonderheden in de betalingsgeschiedenis, indien een vordering ter verificatie

a. Beslaglegging

Er zijn drie vormen van beslaglegging te onderscheiden:

op roerende goederen, op onroerende goederen en derdenbeslag. Omdat beslag op onroerend goed vrijwel nooit blijkt voor te komen (bij slechts 3 van de 243 onderzochte b.v.'s)*, blijft dit verder buiten beschouwing. De andere vormen van beslaglegging door de belastingdienst komen vaker voor. De frequentie waarmee dit gebeurt is weergegeven in de volgende tabel.

Tabel I.10. Beslaglegging op roerend goed en derdenbeslag, per categorie van b.v.'s (en het gemiddelde aantal beslagleggingen)

	frauduleus opgezet	malafide hande- lingen	lichtv. omge- sprongen	geen misbruik indicaties	gewogen totaal
Eens of meermalen:					
- beslag op roerend goed	40% (6)	39% (3)	41% (3)	33% (3)	38%
- derdenbeslag	57% (4)	10% (-)*	11% (-)*	5% (-)*	16%

* te kleine aantallen.

De frauduleus opgezette b.v.'s springen er uit, door het grote gemiddelde aantal beslagen op roerende goederen, maar vooral door het grote percentage b.v.'s waar derdenbeslag is gelegd (chi-kwadraat toets, $p < .01$).

De eerste beslaglegging valt doorgaans 2 jaar na oprichting van de b.v., behalve bij de b.v.'s waar geen misbruik is aangetroffen, daar gebeurt dat na zo'n 4 jaar.

*) Volgens mededeling zou dit nu frequenter gebeuren.

b. Bijzonderheden in de betalingsgeschiedenis

In de betalingsgeschiedenis van de b.v. kunnen bijzonderheden voorkomen, doordat uitstel van betaling is verleend in verband met een bezwaar of beroep, doordat een betalingsregeling is getroffen, of doordat de invordering is opgeschort in verband met een verzoek om kwijtschelding of bezwaar o.g.v. art. 16 Inv.

In hoeverre dit voorkomt staat in tabel I.11.

Tabel I.11. Uitstel van betaling, betalingsregeling, opschorting, invordering, per categorie, per b.v.

	frauduleus opgezet	malafide hande- lingen	lichtv. omge- sprongen	geen mis- bruik in- dicaties	gewogen totaal
Eens of meermalen:					
- uitstel van betaling	10%	0%	6%	1%	4%
- betalingsregeling	31%	22%	26%	33%	28%
- opschorting invordering	10%	4%	22%	14%	14%

Steeds is in een minderheid van de gevallen uitstel van betaling verleend, een betalingsregeling getroffen of de invordering opgeschort. Er zijn in deze opzichten alleen geringe verschillen tussen de verschillende categorieën b.v.'s.

Alleen bij het treffen van betalingsregelingen is er sprake van een behoorlijk aantal gevallen. Nagegaan is wanneer de eerste is getroffen: dit blijkt steeds zo'n twee jaar na oprichting van de b.v. te vallen, behalve wederom bij de 'geen-misbruik b.v.'s', waar dit gemiddeld bijna vier jaar na oprichting is.

c. Indiening vordering ter verificatie

Het moment waarop de eerste vordering door een belastingdienst bij de faillissementscurator ter verificatie wordt ingediend ligt steeds vrij kort na de datum waarop het faillissement wordt uitgesproken: binnen een maand. De enige categorie die hier uitspringt zijn de frauduleus opgezette b.v.'s, waar gemiddeld na 2 tot 3 maanden de vordering wordt ingediend.

5. Conclusie

De voornaamste bevindingen worden in deze conclusie nog eens op een rijtje gezet:

- de mate waarin de belastingdienst beschikt over aanwijzingen dat mogelijk sprake is van (belasting- en premie)fraude is aanzienlijk minder dan naar voren komt uit de faillissementsdossiers.
- gemiddeld gaat het bij de vennootschapsbelasting om een bedrag aan openstaande schulden van zo'n 30-70.000 gulden, opgebouwd in één à twee jaren. Vooral veel frauduleus opgezette b.v.'s hebben openstaande schulden terzake van de vennootschapsbelasting (1) à 2 maal zo vaak als bij andere b.v.'s).
- bij de omzetbelasting, loonbelasting en premies volksverzekering gaat het ook steeds om bedragen van een aantal tienduizenden guldens, behalve bij de 'frauduleus opgezette b.v.'s', waar het om een meervoud van honderduizenden guldens gaat: gezamenlijk gaat het bij deze middelen om meer dan een miljoen gulden per b.v.
- in het geval van misbruik (fraude, lichtvaardig gebruik) ligt de periode waarin schulden zijn ontstaan duidelijk vóór het derde levensjaar van de b.v.: bij de b.v.'s waar geen misbruik is aangetroffen ligt dit gemiddeld ná het derde levensjaar.

- In het algemeen wordt bij het niet betalen van een aanslag vrijwel steeds een dwangbevel gegeven door de belastingdienst. Daarbij wel de aantekening dat de belastingschulden in een kwart tot de helft van de gevallen pas blijken op een moment dat het faillissement al (bijna) daar is. Dus de ruimte voor maatregelen is daarmee beperkt. De maatregel van derdenbeslag blijkt evenwel relatief frequent gehanteerd te worden bij de b.v.'s waarmee belasting- en premiefraude gepleegd wordt. Van inschakeling van justitie is echter vrijwel nooit sprake.
- in de betalingsgeschiedenis doen zich steeds in een (kleine) minderheid van de gevallen bijzonderheden voor: uitstel van betaling, treffen van een betalingsregeling, opschorting van de invordering. In deze opzichten zijn er nauwelijks verschillen tussen de misbruik- en malafide b.v.'s.

II. Aanvullende gegevens van enkele bedrijfsverenigingen

1. Inleiding

Op basis van de doelomschrijvingen, zoals die zijn aangetroffen op het uittreksel uit het handelsregister, zijn alle b.v.'s geselecteerd die werkzaam waren in de bouw of de metaalindustrie. Gepoogd is over de 131 betreffende b.v.'s bij het GAK en SFB aanvullende informatie te verkrijgen. 20 b.v.'s bleken niet aangesloten bij het SFB of het GAK, van 111 b.v.'s werden gegevens verkregen, als volgt verdeeld:

Tabel II.1 De bedrijfsverenigingen waarvan aanvullende informatie werd verkregen.

- Sociaal Fonds Bouwnijverheid	66
- Bedr. Ver. voor de Metaalnijverheid	34
- Nieuwe Algemene Bedr. Ver.	5
- Bedr. Ver. voor het Bank- en Verzekerings- wezen, Groothandel en Vrije Beroepen	4
- Bedr. Ver. voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische industrie	1
- Bedr. Ver. voor de Hout- en Meubelindustrie en de Groothandel in Hout	1

De 66 b.v.'s die bij het SFB bekend bleken hadden alle statutaire doelstellingen, natuurlijk, op het terrein van de bouw. De overige hadden als hoofd- of nevendoelestellingen een activiteit op het gebied van de metaal: deze zullen verder niet meer onderscheiden worden naar bedrijfsvereniging maar als één groep behandeld worden.

2. Indicaties van misbruik, ondernomen actie

Gevraagd is of bij de bedrijfsverenigingen dubieuze praktijken gesignaleerd zijn, vóór of na de datum van faillietverklaring. Ten aanzien van 26 b.v.'s wordt opgemerkt dat dit het geval was vóór de faillissementsdatum, van 8 wordt gemeld dat (ook) na die datum van

dubieuze praktijken bleek (d.w.z. dat pas dan eerder verrichte praktijken naar voren kwamen). Gezamenlijk wordt van 30 b.v.'s (27%) vermeld dat van dubieuze handelingen bleek, waarbij één of meerdere van de volgende aspecten genoemd wordt:

Tabel II.2 De als 'dubieus' aangemerkte praktijken

- is gewerkt met valse facturen (ook: blanco facturen van deze b.v. in omloop)	8
- b.v. in handen van koppelbazen	11
- administratie onvindbaar, verdwenen	8
- valse loonadministratie	8
- directie, curandus verdwenen	3
- valse, geen loonopgaven	4
- uitbesteden werk van malafide onderaannemer	1
- geen medewerking aan onderzoek bedrijfsver.	1

Veelal, zo blijkt, is er sprake van malafide onderaanneming. De mate waarin dubieuze handelingen gemeld worden loopt niet sterk uiteen per bedrijfsvereniging. 29% van de b.v.'s die bij het SFB waren aangesloten worden als malafide betiteld, terwijl dat bij de 'metaal-b.v.'s' slechts iets lager ligt, op 24%.

Onderzocht is of er overeenkomst is tussen de signalering van malafiditeit door de bedrijfsvereniging en de conclusie hieromtrent die uit de faillissementsdossiers werd getrokken.

Tabel II.3 Overeenkomst in signalen van malafiditeit volgens bedrijfsvereniging en faillissementsdossiers

	signalering door de bedrijfsver.		
	niet malafide	wel malafide	
conclusie uit het faillissementsdossier:			
- 'niet frauduleus'	70	1	71
- 'wel frauduleus'	11	29	40
	81	30	101

In 89% van de gevallen is er overeenstemming te bespeuren. Echter, in 12 van de 111 gevallen is er van zulk een overeenstemming geen sprake. Dit doet de vraag rijzen of wellicht wat te lichtvaardig tot malafiditeit is geconcludeerd in de dossierstudie, ofwel dat signalen van malafiditeit niet altijd systematisch bij de bedrijfsvereniging bekend en vastgelegd worden.

Vanwege deze vraag is nog eens terug gegaan naar de gegevens uit de faillissementsdossiers, om te zien wat voor informatie omtrent malafiditeit daarin te vinden is in de gevallen waarin geen overeenstemming is tussen beide gegevensbronnen.

Enige voorbeelden van gevallen waar de gegevens uit het faillissementsdossier wel wijzen op fraude en de bedrijfsvereniging geen 'dubieuze handelingen' meldt*):

- a. Laatste directeur nam aandelen van de b.v. over, waarna de schulden zich begonnen op te stapelen. Bij faillissement blijkt er meer dan een miljoen gulden aan schulden (koppelbazerij: geen afgedragen premies en belastingen); kasgeld, goederen (auto's) blijken op eens te zijn verdwenen (ter waarde van meer dan een ton), en ook de directeur is er vandoor, naar verluidt naar Spanje. Hetzelfde patroon had zich al eens eerder afgespeeld met deze persoon; toen was de schade voor fiscus en bedrijfsvereniging meer dan een half miljoen.
- b. Systematisch actief aan b.v. onttrokken, hetgeen geschonken werd aan politieke beweging. Aandelenkapitaal niet volgestort, persoonlijke schulden directeur aan b.v., boekhouding niet aanwezig, directeur verdwenen naar buitenland (bevel tot inverzekeringstelling uitgevaardigd, maar directeur heeft elders vreemde nationaliteit verkregen en blijft weg). Schulden vrijwel uitsluitend bij fiscus en bedrijfsvereniging, voor meer dan een miljoen.
- c. Eigenaar staat bekend als notoire oplichter, die nimmer belastingen of premie betaalt. Dok zijn van hem bedreigingen aan het adres van functionarissen belastingdienst en bedrijfsvereniging bekend.

*) De gevallen die het SFB betreffen zijn nog eens voorgelegd, met de vraag of werkelijk geen misbruikindicaties aanwezig waren. Uit nader onderzoek aldaar bleek, dat van drie gevallen toch dergelijke indicaties aanwezig waren, maar dat dat in eerste instantie niet was onderkend omdat deze aanwijzingen reeds betrekkelijk oud waren. Hierbij speelt dat het SPB pas sinds sept. 1978 een systematische registratie voorhanden heeft.

Bij deze gevallen zijn er zoveel aanwijzingen voor fraude aanwezig, dat gerust gesteld mag worden dat het feit dat er niet altijd overeenstemming is tussen de twee bronnen van informatie, voortkomt uit het feit dat bij de bedrijfsvereniging minder bekend is of minder wordt vastgelegd (zie ook de noot op de vorige bladzijde).

Zoals gezegd melden de bedrijfsverenigingen 30 keer dat er sprake is van dubieuze handelingen. Bij 21 van deze b.v.'s is er daaropvolgend ook enigerlei actie ondernomen, namelijk (in enkele gevallen is de aard van de actie niet bekend):

- Actie bedrijfsvereniging:	
. in beslagname administratie	1
. gericht onderzoek (ook: diverse lijnonderzoeken, geregelde looncontrole)	6
. inschakeling opsporingsambtenaren bedr. ver.	1
- Actie belastingdienst:	
. in beslagname administratie door FIOD	1
. onderzoek fiscus	1
. onderzoek rijksaccountantsdienst	1
- Inschakeling politie/justitie:	
. aangifte gedaan bij politie/justitie	3
. onderzoek politie/justitie; strafrechtelijk onderzoek	7

Dat nog in 10 gevallen justitie is ingeschakeld valt niet tegen, gezien in het licht van de reeds gepubliceerde gegevens.

Hieronder wordt een specifieke vergelijking gemaakt.

Tabel II.4 Aangifte volgens faillissementsdossiers en bedrijfsverenigingen

	Volgens bedrijfsverenigingen:		
	geen aangifte gedaan	aangifte gedaan	strafrechtelijk onderzoek
Volgens faill. dossier:			
- geen aangifte	18	3	6
- aangifte cur. overwogen	1	0	1
- zaak bij politie/justitie in behandeling	1	0	0

Van de 30 b.v.'s waarbij sprake is, volgens de bedrijfsverenigingen, van dubieuze handelingen, is in 18 gevallen nooit sprake van (mogelijke) inschakeling van justitie. In 8 gevallen (ruim een kwart) wordt door de bedrijfsvereniging of door de curator gemeld dat er een strafrechtelijk onderzoek is gestart. Dit is een positiever beeld dan in het interimrapport is gegeven. Daar is gesteld dat bij malafide b.v.'s ongeveer in één op de 8 gevallen tenminste gespeeld is met de gedachte van inschakeling van justitie. Hier blijkt dat ongeveer in één op de drie gevallen justitie inderdaad is ingeschakeld.

Dat de faillissementsdossiers, afgezien van typische faillissementsacties als volstorten kapitaal en actio pauliana, op dit punt een minder betrouwbaar beeld gegeven wordt, naast hetgeen hierboven is vermeld over het strafrechtelijk onderzoek, ook geïllustreerd met de bevinding dat in nogsl wat gevallen ook van de zijde van de fiscus of de bedrijfsvereniging acties worden ondernomen, die niet signaleerd zijn in het faillissementsdossier. Van de 30 gevallen van 'dubieuze handelingen' is volgens de informatie van de bedrijfsverenigingen in 10 gevallen justitie ingeschakeld (in vier daarvan ook nog actie van fiscus en/of bedrijfsvereniging), bij de resterende 20 b.v.'s is in 11 gevallen

enigerlei actie ondernomen door fiscus of bedrijfsvereniging, zodat bij 9 helemaal niets lijkt te zijn gedaan (30%).

3. De premieschulden

Volgens de faillissementsdossiers bedroeg de premieschuld bij de bekeken 111 b.v.'s gezamenlijk bijna 14 miljoen gulden *), waarvan ruim 13 miljoen onbetaald bleef. Uit de opgave van de bedrijfsvereniging blijkt een totale onbetaalde premieschuld van 15 miljoen gulden.

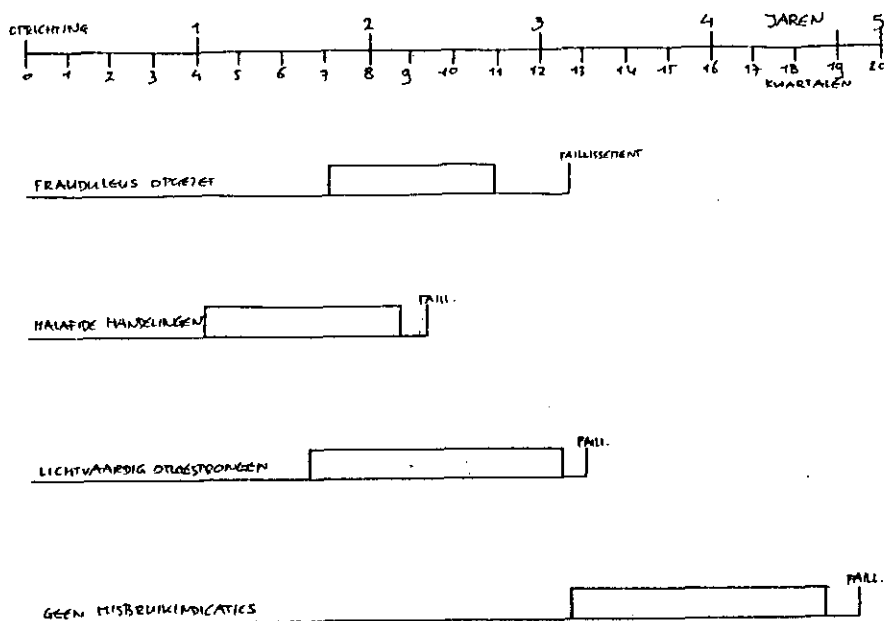
Hieruit valt af te leiden, dat zo'n 13% van de premieschulden niet in het faillissementendossier zichtbaar wordt.

In de faillissementsdossiers bleek doorgaans alleen een globale opgave van de hoogte van de premieschuld te bestaan. De gegevens van de bedrijfsverenigingen maken het mogelijk meer preciese uitspraken te doen, over het aantal gevallen waarin premieschuld onbetaald bleef, over de periode waarop die betrekking heeft.

In vrijwel alle gevallen bleek er premieschuld onbetaald (96%), gemiddeld bedroeg dit een kleine 150.000 gulden. Bij de 'frauduleus opgezette b.v.'s' ligt dit op bijna 300.000 gulden, terwijl bij de overige categorieën dit gemiddeld ongeveer 50.000 gulden is.

Voorts maakt het verzamelde materiaal het mogelijk weer te geven op welke periode in het bestaan van de b.v. de schuld betrekking heeft.

*) De premieschuld was bekend bij 95 van de 111 b.v.'s, bij de overige was alleen de gezamenlijke schuld bij fiscus en bedrijfsvereniging vermeld. Van de 95 is naar de gehele groep van 111 geëxtrapoleerd, onder aanname dat de 16 b.v.'s waarvan de preciese premieschuld niet bekend was, een gemiddelde premieschuld hadden.

Te zien valt, dat de schuldperiode bij de b.v.'s waar geen misbruik is aangetroffen, gemiddeld na 3 jaar aanvangt, waar dit bij de andere na 1 à 2 jaar is. Het algehele beeld komt overeen met hetgeen uit de aanvullende studie op gegevens van de belastingdienst naar voren komt (zie I.3.2.). Dit is opvallend, als in aanmerking genomen wordt, dat alleen gegevens van enkele bedrijfsverenigingen zijn verzameld (bouw, metaal).

4. Conclusie

Uit het aanvullende onderzoek bij enkele bedrijfsverenigingen blijkt, dat:

- faillissementsdossiers meer informatie over malafiditeit bevatten dan bekend is bij (enkele) bedrijfsverenigingen;
- faillissementsdossiers niet steeds het gegeven bevatten dat aangifte bij de politie is gedaan bij vermoeden van strafbare feiten, noch dat de bedrijfsvereniging op enigerlei moment zelf actie heeft ondernomen;
- het gemiddelde bedrag aan openstaande premieschulden zo'n 50.000 gulden bedraagt, behalve bij de 'frauduleus opgezette b.v.'s', waar dit een kleine 300.000 gulden is;
- de periode waarop openblijvende premieschulden betrekking hebben bij misbruik gemiddeld één à 2 jaar na oprichting aanvangt en dan één à 1½ jaar duurt, waarna het faillissement snel volgt.

III. Aanvullend onderzoek naar de personen die een rol speelden in de in de gefailleerde malafide b.v.'s.

1. Inleiding

Hoewel een rechtspersoon juridisch kan handelen, wordt het beleid natuurlijk bepaald door natuurlijke personen: degenen die als bestuurder optreden, of anderen die meer op de achtergrond hun invloed uitoefenen. Deze personen vormen een constante, die, na gebruik te hebben gemaakt van een rechtspersoon voor hun malafide oogmerken, met een nieuwe rechtspersoon hun praktijken kunnen proberen voort te zetten. Een studie naar de personen die een rol speelden in de malafide b.v.'s kan dan antwoord geven op vragen als:

- wat is de strafrechtelijke achtergrond van deze mensen;
- in hoeverre ondervinden ze negatieve gevolgen van hun malafide praktijken;
- in hoeverre is er sprake van verbandingen tussen verschillende malafide (rechts) personen.

Ten behoeve van deze aanvullende studie is gebruik gemaakt van drie bronnen. De eerste bron van gegevens is het bestudeerde faillissementsdossier. Daaruit zijn steeds zoveel mogelijk gegevens genoteerd van personen die een rol speelden, en welke betekenis ze hadden voor de b.v. Ten tweede is van een aantal personen (zie par. 2) een uittreksel uit het Algemeen Documentatieregister opgevraagd, waarmee informatie over strafbare feiten en de afdoening daarvan is verkregen. Voorts is onderzocht in hoeverre personen die een rol in malafide b.v.'s speelden bekend zijn in het registratiesysteem dat het Ministerie van Justitie heeft aangelegd ten behoeve van het zgn. antecedentenonderzoek, in verband met de afgifte van "de verklaring van geen hezwaar" bij de oprichting van vennootschappen. Niet alleen levert dit gegevens over de mate waarin malafide personen in de registratie terecht komen, ook kunnen verbanden gelegd worden met andere (rechts-)personen.

Zoals wel vaker in de verslagen van dit onderzoek is gezegd, moet voorzichtigheid worden betracht bij de interpretatie van de bevindingen. Het materiaal bevat aanwijzingen voor met de b.v. gepleegd misbruik en fraude. Dat betekent ook dat er alleen aanwijzingen voor malafiditeit bij de daarbij betrokken personen bestaan, hetgeen zeker niet zonder meer wil zeggen dat het handelt om bewezen gevallen van kwader trouw in juridische zin.

2. Onderzochte personen

Het aanvullende onderzoek richt zich op de personen die een rol speelden in de als malafide aangeduide b.v.'s.

- a. de groep b.v.'s waarmee malafide handelingen zouden zijn gepleegd: oplichting en flessentrekkerij, vooral gericht tegen concurrente schuldeisers (dit waren 95 van de totale groep van 991 gefailleerde b.v.'s).
- b. de groep b.v.'s die frauduleus zijn opgezet, d.w.z. dat systematisch is nagelaten belasting en premie te betalen (136 b.v.'s); waaronder de malafide koppelbazen - b.v.'s.

ad a) Uit de 95 betreffende b.v.'s zijn, om een hanteerbaar aantal namen te verkrijgen, 20 b.v.'s gekozen op een manier dat de verdeling over de arrondissementen grofweg intact bleef. In de dossiers is gezocht naar de personen die hoogstwaarschijnlijk alleen of mede verantwoordelijk waren voor de malafide praktijken, en waarvan voorletters, achternaam, geboortedatum en plaats bekend waren. Dit leverde 27 namen op^{*)}. Van deze 27 personen werd een uittreksel uit het A.D.-register aangevraagd en verkregen, en hun naam werd geconfronteerd met het "antecedentenonderzoek-register". Deze groep zal verder worden aangeduid met "plegers malafide praktijken met bv".

ad b) Van alle 136 "frauduleus opgezette b.v.'s" zijn de namen genoteerd -al dan niet compleet met voorletter, geboortedatum en -plaats- van alle personen die op een of ander moment bij de bv waren betrokken.

*) In 4 dossiers bleek geen of onvoldoende informatie over verantwoordelijke personen; uit 6 dossiers werd één persoon gelicht, uit 8 dossiers twee, en uit 2 dossiers drie.

Daarbij is onderscheid gemaakt naar degenen die hoogstwaarschijnlijk verantwoordelijk waren voor de frauduleuze praktijken, en degenen die daar waarschijnlijk niets of weinig mee te maken hadden: veelal zijn dit degenen die de bv hebben opgericht en later (leeg) hebben overgedaan aan malafide figuren. De belangstelling gaat vooral uit naar de malafide personen. Omdat het echter onduidelijk is in hoeverre de niet-direct verantwoordelijken inderdaad los staan van de malafide praktijken is van een aantal van hen ook nadere informatie aangevraagd: dit betreft 40 personen *). Deze groep wordt nader aangeduid als 'waarschijnlijk niet-malafide personen in frauduleuze b.v.'s.

Uit het totaal van 136 b.v.'s konden 249 namen genoteerd worden van personen die een rol speelden bij de frauduleuze praktijken van de b.v. **). Van 167 waren de gegevens compleet (voorletters, naam, geboortedatum en plaats). Maar omdat sommige personen meerdere keren terugkwamen bestonden van 147 aparte personen complete gegevens. Van deze groep konden aanvullende gegevens worden verzameld. De aanduiding zal zijn: "malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s"

*) Van de 136 b.v.'s zijn er 50 gekozen. Daarvan bleek bij 27 b.v.'s sprake te zijn van waarschijnlijk onschuldige personen, van wie bovendien voldoende gegevens voorhanden waren.

***) 48 b.v.'s leverden één naam, 48 twee, 17 drie, 5 vier, 4 vijf en 1 acht. Daarnaast was er een complex van onderling sterk verbonden b.v.'s waaruit acht namen genoteerd konden worden.

3 Gegevens uit het Algemeen Documentatieregister

3.1 Enige inleidende opmerkingen

Van 214 personen is een uittreksel uit het A.D.-register verkregen. Niet iedereen kreeg in de periode tot september 1982 eens of meermalen een proces-verbaal wegens een strafbaar feit tegen zich opgemaakt.

Hoe dat per groep ligt toont tabel III.1.

Tabel III.1: Aantal personen dat eens of meermalen een p.v. wegens een strafbaar feit tegen zich kreeg opgemaakt voor september 1982.

	aantal personen	aantal personen zonder met p.v. p.v.('s)
"plegers malafide praktijken met b.v." (onttrekkingen)	27	6 21 (=78%)
"wrsch. niet-malafide personen in frauduleus opgerichte b.v.'s"	40	14 26 (=40%)
"malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s"	147	29 118 (=80%)
	214	49 165

Hoewel het veelzeggend lijkt dat vooral bij de als malafide bestempelde personen p.v.'s wegens strafbare feiten zijn aangetroffen, moet hieraan niet te veel betekenis worden toegekend. Zo is immers het begrip 'strafbare feiten' nog niet omschreven: daar vallen zowel misdrijven als (verkeers) overtredingen onder.

De eerste stap in de verwerking van het materiaal is daarom het aanbren-
gen van ordening in het geheel van aangetroffen strafbare feiten. In
totaal zijn ruim 1.500 strafbare feiten op de uittreksels van het A.D.-
register vermeld ^{*}), dat is ongeveer 9 per persoon gemiddeld.

^{*}) Soms werd een proces-verbaal wegens verschillende delicten opgemaakt (dan zijn deze als afzonderlijke feiten geteld), soms wegens dezelfde delicten (bv. diefstal meermalen gepleegt, dan is dit als één feit geteld).

Deze strafbare feiten zijn in vijf hoofdcategorieën ondergebracht:

a - vermogensdelicten	(561 feiten = 37%)
b - geweldsdelicten	(119 feiten = 8%)
c - economische delicten	(165 feiten = 11%)
d - verkeersdelicten	(587 feiten = 39%)
e - overige delicten	(82 feiten = 5%)

De hoofdmoot bestaat uit vermogens- en verkeersdelicten. Nu is deze indeling wel zeer grof. Daarom is ook een aantal subcategorieën onderscheiden. In de bijlagen is een uitgebreide weergave opgenomen, waarvan hieronder een samenvatting volgt.

a - vermogensdelicten:

a-1 relatief 'eenvoudige' vermogensdelicten (diefstal, heling, verduistering *)	26%
a-2 relatief 'complexe' vermogensdelicten (oplichting, flessentrekkerij, valsheid in geschrifte)	8%
a-3 benadeling schuldeisers (bankbreuk, deelname aan rechtspersoon met misdadige oogmerken)	1%
a-4 overtreding belastingwetten, organisatie- wet sociale verzekering	2%

b - geweldsdelicten

b-1 relatief lichte geweldsmisdrijven (orde- verstoring, vernieling, beschadiging etc.)	3%
b-2 relatief zware geweldsmisdrijven (mishan- deling, bedreiging, doodslag en moord)	4%

c - economische delicten

c-1 overtreding wet ter beschikking stellen arbeidskrachten	2%
c-2 overtreding vestigingswetten en -besluiten	2%
c-3 overige economische delicten (vervoerswetten en -besluiten, warenwetten en -besluiten en diversen)	7%

*) Verduistering kan 'eenvoudig' maar ook een meer 'complexe' vorm hebben.

d - verkeersdelicten

d-1 verkeersovertrèdingen (ten aanzien van snelheidsbeperkingen, verzekering, kenteken)	24%
d-2 Verkeersmisdriven (rijden onder invloed, joyriding, doorrijden na ongeval etc.)	15%

e - overige delicten

e-1 overtreding vuurwapenwet	2%
e-2 misdrijven opiumwet	1%
e-3 diversen	3%

Met behulp van de gemaakte indelingen zijn de analyses verricht. De analyses vallen uiteen in twee gedeelten. In de eerste analyse wordt ingegaan op de achtergrond van de personen in de periode vóór de faillissementsuitspraak. De tweede analyse is vooral gericht op hetgeen met de onderzochte personen in strafrechtelijk opzicht is geschied in het tijdvak van de faillissementsuitspraak tot heden (dat wil zeggen september 1982).

3.2 De strafrechtelijke achtergrond in de periode voor de faillissementsuitspraak

Door te bezien hoeveel en wat voor strafbare feiten in de periode voor de faillissementsuitspraak leidden tot processen-verbaal, kan een indruk gevormd worden van de contacten die men met politie en justitie had: is er bv. een duidelijk criminele achtergrond, of betreft dit hoofdzakelijk geringe feiten als verkeersovertrèdingen?

In de volgende tabel is, voor iedere onderzochte groep personen, per delictscategorie weergegeven hoe vaak een of meerdere personen processen-verbaal werden aangetroffen, en om hoeveel p.v.'s het dan gemiddeld ging.

Tabel III.2: Het percentage personen met één of meerdere p.v.'s per delictscategorie, en het gemiddelde aantal p.v.'s vóór de faillissementsdatum, voor iedere onderzochte groep.

	plegers malafide praktijken met b.v.'s (N=27)		wrsch.niet-ver- antwoordelijken in frauduleus opgezette b.v.'s (N=40)		malafide per- sonen in frau- duleus opgezet- te b.v.'s (N=147)	
	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s
a-vermogensdelicten:						
a-1 'eenvoudige' verm. del.	22	3,8	23	2,0	37	4,0
a-2 'complexe' verm. del.	11	2,3	3	1,0	21	1,8
a-3 benadeling schuld- eisers	0	-	0	-	3	1,0
a-4 bel.wetten, soc.verz.	0	-	0	-	5	1,4
b-gewelddelicten:						
b-1 'lichte' gew.del.	4	1,0	5	1,0	14	1,7
b-2 'zware' gew.del.	7	2,0	13	1,6	5	6,9
c-economische delicten:						
	30	1,8	13	1,4	31	2,1
d-verkeersdelicten:						
d-1 verkeersovertre- dingen	37	1,6	23	1,1	46	2,5
d-2 verkeersmisdrijven	30	1,0	15	1,3	37	2,8
e-overige delicten:						
e-1 overtr. VWV	4	1,0	3	1,0	9	2,7
e-2 overtr. Opiumwet	0	-	5	1,5	3	1,2
e-3 diversen	4	1,0	8	2,0	12	1,3

Over het algemeen heeft steeds een minderheid van de personen één of meer-
dere p.v.'s tegen zich opgemaakt gekregen. Dit geldt vooral voor degenen
die waarschijnlijk niet als malafide kunnen worden aangemerkt. Bij de an-
deren valt op het hoge percentage personen dat economische en verkeersde-
lictten beging. Voorts kenmerkt de groep personen die vermoedelijk verant-
woordelijk waren voor de malafide praktijken in de frauduleus opgezette
b.v.'s zich door relatief hoge percentages bij de verschillende vermogens-

misdrijven.

Grosso modo wordt dit beeld nog versterkt door de gemiddelde aantallen feiten waarom het steeds gaat.

Een verdere indicatie van de mate waarin men met het strafrecht in aanraking kwam, is de mate waarin de strafbare feiten leidden tot onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen. Bij vele delicten, zoals de economische delicten en verkeersovertredingen, wordt, zo een veroordeling volgt, volstaan met een boete; bij veel andere wordt veelvuldig geseponeerd. Veroordeling tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf is dan een indicatie voor de ernst van de begane feiten, en/of de hardnekkigheid waarmee deze worden gepleegd.

Tabel III.3: Onvoorwaardelijk vrijheidsstraffen *) vóór de faillissementsdatum.

	plegers malafide praktijken (N=27)	wrsch. niet-verantwoordelijke in frauduleus opgezet te b.v.'s (N=40)	malafide personen in frauduleus opgezet te b.v.'s (N=147)
percentage personen met onvoorw. vrijheidsstraf	22%	10%	28%
gemiddeld aantal malen onvoorw. vrijheidsstraf	1,8	1,5	4,3
gem. duur van alle onvoorw. vrijheidsstraffen	207 dagen	52 dagen	487 dagen

*) Inclusief principale hechtenisstraf, onvoorwaardelijk tuchtschool, exculies onvoorwaardelijke TBR (komt 2 keer voor).

Vooral onder degene die met b.v.'s opereerden met het oogmerk systematisch geen belastingen en premies af te dragen bevinden zich verhoudingsgewijs velen die een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf kregen, doorgaans meermalen met een totale duur die het jaar duidelijk te boven gaat.

Bespreking: Degenen die als malafide uit de faillissementsdossiers naar voren komen hebben nogal eens een duidelijk criminele achtergrond, waarin vermogensmisdrijven, economische- en verkeersdelicten plaats vonden.

Dat vermogensdelicten relatief veelvuldig voorkomen is niet zeer verrassend: de praktijken met de b.v. hebben immers een karakter dat beschreven kan worden in termen van vermogensfeiten. De praktijken uit het verleden zijn met de b.v. voortgezet. De bevinding dat vele een achtergrond hebben met 'eenvoudige vermogensdelicten' wijst erop dat deze personen een ontwikkelingsgang doormaakten van geringe naar de meer ingewikkelde fraudevormen.

Dat ook economische delicten blijken voor te komen is op het eerste gezicht niet duidelijk. Waarom zouden onder degenen die hun schuldeisers benadelen middels oplichting de flessentrekkerij zich personen bevinden die ook nogal eens economische feiten op hun conto hebben staan? Ook de aard van die feiten vertoont geen verband met die malafide praktijken: overtreding van voedselvoorzieningsvoorschriften, vestigingwet bedrijven, vlees- en vleeswarenbesluit, wet autovervoer goederen, uitverkopenwet. Op deze plaats kunnen we slechts deze bevinding weergeven, zonder een andere interpretatie te geven dan dat de pleger van malafide praktijken op vermogensgebied een mentaliteit heeft die hem - vroeger- ook economische delicten deed plegen.

Het voorkomen van economische feiten bij degenen die in de frauduleus opgezette b.v.'s opereerden lijkt minder verrassend: nogal eens gaat het om overtreding van vestigingswetten of -besluiten, en om de wet ter beschikking stellen van arbeidskrachten. Maar ook hier geldt dat een aanzienlijk aantal feiten (64%) los blijken te staan van de praktijken met de b.v. waarin systematisch is nagelaten belasting en premie te betalen: overtreding van de wet autovervoer goederen, rijtijdenbesluit, buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen, warenwetten etc. Ook hier geldt de interpretatie dat voor nogal wat malafide figuren het begaan van economische delicten het voorland is voor b.v.-fraudes.

Rondweg opmerkelijk is het grote aantal malafide personen dat ook verkeers-overtredingen en -misdrijven pleegde: veelal zijn dit overtredingen van de maximum snelheid en rijden onder invloed. De verklaring kan niet anders luiden, dan dat er een verband is tussen het maling hebben aan de belangen

van schuldeisers en het negeren van bepalingen die de verkeersveiligheid beogen te bevorderen. Het gemeenschappelijke is dan een vooropzetten van het eigenbelang in een roekeloos optreden waarin de mogelijk negatieve gevolgen van het handelen voor zichzelf en vooral voor anderen niet sterk een rol spelen.

3.3 De strafrechtelijke achtergrond van de personen in de frauduleus opgezette b.v.'s nader bekeken

Uit de vorige paragraaf is gebleken dat vooral degenen die (mede) verantwoordelijkheid droegen voor de gang van zaken in de "frauduleus opgezette b.v.'s" er uit springen. Deze groep is nader onderzocht.

Nagegaan is bij hoeveel sprake is van een uitgesproken vermogensdelicten-achtergrond of een achtergrond waar meer de economische delicten de boven- toon voeren, dan wel beiden. Hierbij zijn degenen onderscheiden die minder dan vier respectievelijk vier of meer vermogensdelicten pleegden, en degene die minder dan twee respectievelijk twee of meer economische delicten hebben staan. Het resultaat staat in de volgende tabel.

Tabel III.4: De achtergrond qua vermogens- en economische delicten bij degenen die (mede) verantwoordelijk waren voor de malafide praktijken in de frauduleus opgezette b.v.'s

	economische delicten		2 p.v.'s of meer	
	minder dan 2 p.v.'s.			
vermogensdelicten:				
minder dan 4 p.v.'s	102	(70%)	21	(14%) 123 (84%)
4 p.v.'s of meer	20	(13%)	4	(4%) 24 (16%)
	122	(83%)	25	(17%) 147 (100%)

30% van de onderzochte personen heeft een uitgesproken achtergrond, die gekenmerkt is door economische, en/of door vermogensdelicten ^{*}). Een combinatie is betrekkelijk zeldzaam.

^{*}) Bij koppelbazen ligt het accent vaker op vermogensdelicten (19% heeft vier of meer delicten staan) en wat minder vaak op economische delicten (11%), terwijl dat bij degenen die niet als koppelbaas systematisch nalieten belastingen en premies af te dragen dit net andersom ligt (10 en 21%). (Chi-kwadraattoets, $p < .05$).

Deze achtergrond hangt ook samen met de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen die zijn uitgedeeld:

- van degenen zonder een qua aard uitgesproken strafrechtelijk verleden heeft 20% eens of meermalen een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd gekregen, gemiddeld twee keer, met een totale duur van 2 à 3 maanden (82 dagen);
- van degenen met een uitgesproken economische delictenachtergrond heeft 52% eens of meermalen een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf ondergaan, gemiddeld 4 à 5 keer, met een totale duur van ruim een jaar (414 dagen);
- van degenen met een duidelijke vermogensdelict-achtergrond heeft vrijwel iedereen (92%) eens of meermalen een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd gekregen, gemiddeld 5 à 6 keer, met een totale duur van bijna 2 jaar (717 dagen).

Het voorland van de malafide praktijken blijkt uiteen te lopen. Er blijkt een groep te zijn met een, zeg maar uitgesproken criminele achtergrond (dat wil zeggen de commune criminaliteit domineert).

Deze personen uit de criminele wereld lijken zich te hebben bewogen in de richting van (de risicolozere) fraude met rechtspersonen.

De andere groep heeft vooral economische delicten gepleegd. Deze personen lijken vooral te komen uit de ondernemingsfeer.

3.4 Strafrechtelijke feiten in de periode na de faillissementsuitspraak en hun afdoening

In het eerste interimrapport is geschreven dat slechts zelden een aangifte wegens vermoedelijk begane malafide handelingen overwogen, laat staan gedaan is.

Door na te gaan in hoeverre na de faillissementsuitspraak een proces-verbaal is opgemaakt kan een indruk verkregen worden van de mate waarin feitelijk aangifte is gedaan, en wat de afloop daarvan is.

Allereerst zal een globaal overzicht gepresenteerd worden van alle strafbare feiten die na de faillissementsuitspraak zijn aangetroffen, daarna zal meer specifiek worden ingegaan op die feiten, die mogelijkwijs de onderzochte praktijken met rechtspersonen betreffen.

In tabel III.5 staat het overzicht van alle aangetroffen feiten.

Tabel III.5: Het percentage personen met één of meerdere p.v.'s per delictscategorie, en het gemiddelde aantal p.v.'s ná de faillissementsdatum voor iedere onderzochte groep.

	plegers malafide praktijken met b.v.'s (N=27)		wrsch.niet-ver- antwoordelijke in frauduleus opgezette b.v.'s (N=40)		malafide per- sonen in frau- duleus opgezet- te b.v.'s (N=147)	
	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s	% met p.v.'(s)	gem.aan- tal p.v.'s
<u>a-vermogensdelicten:</u>						
a-1 'eenvoudige' verm. del.	7	5,5	3	37,0	16	1,7
a-2 'complexe' verm. del.	22	1,2	5	1,0	21	1,8
a-3 benadeling schuld- eisers	11	1,0	0	-	4	1,0
a-4 bel.wetten, soc.verz.	4	1,0	0	-	10	1,2
<u>b-gewelddelicten:</u>						
b-1 'lichte' gew.del.	0	-	3	1,0	5	1,3
b-2 'zware' gew.del.	0	-	3	1,0	3	1,0
<u>c-economische delicten:</u>						
	4	3,0	3	1,0	14	1,5
<u>d-verkeersdelicten:</u>						
d-1 verkeersovertre- dingen	37	3,6	15	2,3	29	2,4
d-2 verkeersmisdrijven	15	1,5	10	1,0	14	1,4
<u>e-overige delicten:</u>						
e-1 overtr. VWW	0	-	0	-	5	1,0
e-2 overtr. Opiumwet	4	1,0	0	-	3	1,4
e-3 diversen	0	-	3	1,0	3	1,5

Uit deze tabel komt naar voren, dat tegen de als malafide aangewezen personen (ook al betreft het steeds een minderheid) relatief veelvuldig een proces-verbaal is opgemaakt wegens vermogensmisdrijven, economische delicten en verkeers-
overtredingen. Het patroon uit het verleden (zie 3.2) blijft globaal aanwezig.
Maar er zijn enkele opmerkelijke verschuivingen.

De eerste verschuiving is die in de richting van 'eenvoudige' naar meer com-
plexe vormen van vermogensdelicten, waaronder ook begrepen dient te worden

de 'benadeling van schuldeisers' en de overtreding van belastingwetten en de organisatiewet sociale verzekeringen. Dit ondersteunt de eerdere conclusie dat de betreffende personen zich van de eenvoudige criminaliteitsvormen (als diefstal en inbraak) hebben bewogen naar de 'valsheidsmisdrijven *'. In hoeverre deze feiten verband houden met de in de faillissementsstudie gesignaleerde praktijken komt verderop aan de orde.

De tweede verschuiving is de sterke vermindering van het percentage personen met economische delicten bij degenen die met de bv. flessentrekkerij en oplichting pleegden. Hierin is ondersteuning te vinden voor de eerder getrokken conclusie dat degenen die vroeger alleen (lichte) economische delicten pleegden nu een lucratiever terrein in de b.v.-fraude ontdekten. Dit geldt ook voor degenen die in de 'frauduleus opgezette b.v.'s' opereerden: na de faillissementsuitspraak betreffen de p.v.'s vrijwel uitsluitend de wet ter beschikking stellen van arbeidskrachten en vestigingswetten en -besluiten. Andere, los van de b.v.-praktijken staande, economische delicten zijn na de faillissementsuitspraak niet meer veel aangetroffen.

De bevinding, dat verkeersovertredingen en misdrijven vóór de faillissementsuitspraak veel voorkomen, blijkt evenzeer op te gaan voor de periode daarna.

Voorts is, meer specifiek, onderzocht in hoeverre de opgemaakte proces-verbaal strafbare feiten betreffen, die verband houden met de gesignaleerde fraude met de b.v.

Daartoe is een selectie gemaakt van feiten: alleen zijn bekeken de proces-verbaal wegens verduistering, valsheid in geschrifte, oplichting, flessentrekkerij, benadeling van schuldeisers (bankbreuk), deelname aan rechtspersonen met misdadige oormerken, onttrekking van goederen aan wettelijk beslag, overtreding belastingwetten of organisatiewet sociale verzekeringen, de wet ter beschikking stellen van arbeidskrachten en diverse vestigingswetten en -besluiten.

*) Zie ook de afname van het percentage personen dat een proces-verbaal wegens geweldsmisdrijven tegen zich opgemaakt zag.

Steeds is nagegaan of een of meer van deze delicten zich na de faillissementsuitspraak voordeden. Daarbij is het gehele tijdvak tot de peildatum (september 1982) in ogenschouw genomen, niet alleen de periode tot of tot vlak na de datum waarop het faillissement van de b.v. is beëindigd. Het is immers mogelijk dat de malafide praktijken pas later, bv. in samenhang met latere feiten, tot een proces-verbaal leidden. In de tekst zal worden aangegeven hoeveel van de genoemde processen-verbaal zijn opgemaakt in de periode die loopt van het begin tot vlak na het faillissement (3 maanden erna), en hoeveel daarna.

De drie onderzochte groepen zullen achter elkaar de revue passeren.

a. Plegers malafide praktijken met b.v.'s

Tegen 7 van de 27 onderzochte personen (26%) is na de faillissementsdatum 11 maal proces-verbaal opgemaakt wegens één of meer van de geselecteerde delicten. Het is, zoals gezegd, echter de vraag of het betreffende feit direct verband houdt met de malafide praktijken met de b.v. die in het faillissementsonderzoek is bekeken. De meeste (6 van de 11) processen-verbaal zijn namelijk meer dan 3 maanden na beëindiging van het faillissement opgemaakt. Het is dan zeer wel mogelijk dat het hier om nieuwe feiten gaat.

Hieronder volgt een overzicht van de zaken en hun afdoening.

Tabel III.6: Selectie van delicten na de faillissementsdatum en hun afdoening

delict	afdoening
bankbreuk en flessentrekkerij	sepôt: onvoldoende bewijs
bankbreuk en flessentrekkerij	sepôt: onvoldoende bewijs
bankbreuk en flessentrekkerij	sepôt: verdachte reeds voldoende getroffen
flessentrekkerij	overdracht vervolging naar buitenland
flessentrekkerij	(nog niet afgedaan)
verduistering	sepôt: onvoldoende bewijs
verduistering	sepôt: onvoldoende bewijs
flessentrekkerij gepleegd door rechtspersonen waarvan verd. feitelijk leiding had + medepl. deelnemen rechtspers. die plegen misdaden als oogmerk heeft + valsheid in geschrifte meermalen	1 jaar onvoorwaardelijk vrijheidsstraf
valsheid in geschrifte + inbreuk BTW-wetgeving (in België)	1 jaar onvoorwaardelijke vrijheidsstraf
vestigingswet detailhandel	boete f 600,--
vestigingswet detailhandel	(nog niet afgedaan)

Dus voor de strafbare feiten die mogelijk in verband staan met de malafide praktijken in de onderzochte b.v.'s is slechts incidenteel een veroordeling gevolgd. In enkele andere gevallen bleken bewijs-technische problemen.

b. Oegenen die betrokken waren bij frauduleus opgezette b.v.'s, doch waarschijnlijk geen verantwoordelijkheid droegen voor de malafide praktijken

In deze groep is tegen 2 personen (van de 40 = 5%) na de faillissementsdatum proces-verbaal opgemaakt, wegens verduistering (tweemaal) en valsheid in geschrifte. Steeds ligt er echter geruime tijd tussen de datum waarop het faillissement werd beëindigd en het moment waarop het proces-verbaal is opgemaakt. Geen van de strafzaken is op de peildatum afgerond.

c. Malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s

Bij 41 van de 147 onderzochte personen (28%) bleek ook na de faillissementsdatum een proces-verbaal voor te komen terzake van de geselecteerde misdrijven. In totaal betreft dit 86 processen-verbaal, die echter niet steeds verband hoeven te houden met de praktijken in de onderzochte b.v.'s: 52 van deze 86 p.v.'s zijn meer dan 3 maanden na beëindiging van het faillissement opgemaakt. Een overzicht van de betreffende feiten en hun afdoening volgt hieronder.

Tabel III.7 Selectie van strafbare feiten na de faillissementsdata en hun afdoening

feiten	aantal p.v.'s	nog niet afgedaan	sept vrijspraak	veroordeling tot boete en/of voorw. vrijheidsstraf	veroordeling tot onvoorw. vrij- heidsstraf	
valsheid in geschrifte, evt. in combinatie met oplichting, verduister- ring, heling	44	25	17	-	1(2wkvv + f 2000) 1(één jaar ov)	
valsheid in geschrifte in combinatie met bank- breuk, deelname rechtsp. met misdadige oogmerken, overtr. org. wet soc. verz.	3	1	-	-	2(4 mnd. resp. 2 jaar)	
oplichting en/of ver- duistering	9	2	5	2	-	
bedrieglijke bankbreuk	1	1	-	-	-	
onttrekken goederen aan beslag	6	-	4	1	-	1(één week)
wet ter beschikking stellen arb. krachten	8	1	4	1	-	2(11 resp. 24 wk)
vestigingswetten en -besluiten	8	3	3	-	2(boete resp. 10 dg. VV)	-
Alg. Wet Rijksbelas.; Alg. Wet Douane en Accijnzen, AWIR (evt. in combinatie met op- lichting, verduistering)	7	3	2	1	-	1(2 maanden)
TOTAAL	86	36	35	5	3	7

Afgezien van het grote aantal zaken dat nog niet is afgedaan, blijkt het merendeel van de gevallen op een sépôt uit te lopen: deze beslissing wordt gemiddeld 9 maanden na inschrijving van het p.v. genomen. In de helft van het aantal gevallen spelen daarbij bewijstechnische problemen (geen of onvoldoende bewijs), bij de overige uiteenlopende beleidsoverwegingen: verdachte is recent reeds bestraft, het betreft een 'oud feit', verdachte is onvindbaar, verdachte had slechts een gering aandeel bij het begaan van het misdrijf, gezien de 'omstandigheden' van de verdachte, of teveel tijd tot de zitting zou kunnen plaatsvinden is voorzien.

Slechts één op de drie zaken komt (gemiddeld ook na 9 maanden) op de terechtzitting, waarbij minder dan de helft tot een veroordeling tot onvoorwaardelijke vrijheidsstraf leidt.

Resumerend: van de 147 onderzochte personen zijn er 11 ^{*}) die voor de rechter verschenen in verband met delicten die mogelijk in verband stonden met de b.v.-fraude of met andere malafide praktijken. Van deze 11 personen wordt tegen 7 een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd, veelal van minder dan 3 maanden. In slechts 2 gevallen is een aanzienlijke vrijheidsstraf aangetroffen.

4 Gegevens uit het bestand van de Hoofdafdeling Privaatrecht

De uit de faillissementsdossiers genoteerde namen zijn, voorzover ze compleet waren met voorletters en geboortedatum, geconfronteerd met het namenregister van de Hoofdafdeling Privaatrecht. Daarin kunnen namen zijn opgenomen:

- omdat de persoon die bij een vennootschap was of is betrokken zelf failliet is gegaan;
- omdat een waarschuwing omtrent deze persoon is binnen gekomen, hetgeen op mogelijke malafide praktijken kan duiden;
- omdat de persoon betrokken is bij een verdachte vennootschap,

^{*}) Dit betreft 15 feiten, waarvan sommigen door eenzelfde persoon zijn begaan. Bij deze resumering wel de kanttekening dat nog vele zaken niet zijn afgedaan. Dit betreft echter veelal feiten die ruim na de beëindiging van het faillissement (in 1980) tot een proces-verbaal leidden, en waarvan de afloop op de peildatum (sept. 1982) nog niet bekend was.

dan wel bij een gefailleerde vennootschap;

- omdat er verbindingen bestaan met andere verdachte personen, die bv. bij een malafide vennootschap waren betrokken.

In ieder geval geldt, dat als een persoon in het register voorkomt, er met die persoon iets aan de hand is. Door na te gaan hoeveel personen in het bestand voorkomen is een indicatie te verkrijgen hoeveel personen, van wie uit het faillissementsdossiers mogelijk malafiditeit bleek, bij een hernieuwde aanvraag om een 'verklaring van geen bezwaar' bij de oprichting van een nieuwe vennootschap, op extra aandacht zouden kunnen rekenen.

Tabel III.8: aantal personen dat voorkomt in het namenregister

	plegers malafide praktijken met b.v.'s	wrsch.niet malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s	malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s
komt niet voor	12 (43%)	20 (51%)	58 (37%)
komt wel voor	16 (57%)	19 (49%)	98 (63%)
	28	39	156

Van de vermoedelijk malafide personen komt zo'n 60% voor in het namenregister van de Hoofdafdeling Privaatrecht. Bij degenen die waarschijnlijk niet malafide waren is dat zo'n 50%.

In de volgende tabel is aangegeven welke informatie in het register aanwezig is over de personen die daarin zitten.

Tabel III.9: informatie over personen in het namenbestand

	plegers malafide praktijken met b.v.'s (N=16)	wrsch.niet malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s (N=19)	malafide personen in frauduleus opgezette b.v.'s (N=98)
persoon is zelf failliet gegaan	6 (38%)	3 (16%)	22 (22%)
waarschuwing(en) is(zijn) binnengekomen	1 (6%)	4 (21%)	20 (20%)
persoon betrokken bij verdachte onderneming	11 (69%)	13 (68%)	74 (76%)

In een niet te verwaarlozen aantal gevallen blijkt de persoon zelf failliet te zijn verklaard, vooral onder degenen die betrokken waren bij malafide praktijken met de b.v. (flessentrekkerij, leeghalen). Deze faillietverklaring hoeft echter geenszins in verband te staan met die malafide praktijken: is 11 van de 31 gevallen blijkt de persoon al failliet te zijn verklaard voordat de b.v. waarin hij een rol speelde, failliet ging. In de andere gevallen lag het faillissement van de persoon tijdens (15 keer) of na 5 (keer) het faillissement van de b.v. Hier ligt mogelijk wel een verband tussen de in het onderzochte gesignaleerde praktijken en het faillissement van de persoon.

Veelal betreft de aanwezige informatie een verwijzing naar een verdachte onderneming. In de meeste gevallen (69%) wordt verwezen - eventueel naast andere - naar de b.v. die in het kader van de faillissementsstudie is onderzocht. Voor het overige wordt ofwel naar een andere gefailleerde onderneming verwezen (21%), ofwel naar één of meer niet gefailleerde andere onderneming (13%).

Relateren we deze gegevens aan de totale omvang van de onderzochte groepen, dan kan vastgesteld worden, dat van de personen die bij malafide b.v.'s waren betrokken:

- 60% in het namenregister staat;
- 9% zelf failliet is gegaan tijdens of na het faillissement van de onderzochte b.v.;
- van 11% één of meer waarschuwingen binnenkwamen;
- in 29% van de gevallen een verband gelegd kan worden met de onderzochte, gefailleerde b.v.

5. Conclusie

De aanvullende studie naar de vermoedelijke fraudeurs heeft zich gericht op:

- degenen die oplichting en flessentrekkerij pleegden m.b.t. de b.v.
- degenen die belasting- en premiefraude pleegden.

Onder beide groepen bevinden zich velen, die reeds - herhaaldelijk - in aanraking kwamen met justitie, wegens vermogensdelicten, economische delicten en/of verkeersdelicten.

Uit de gegevens valt af te leiden dat er een ontwikkelingsgang is te bespeuren van minder ernstige vermogens- en economische delicten naar de meer ernstige b.v.-fraudes. Kennelijk is er, zo blijkt ook uit een meer specifieke analyse op degenen die belasting- en premiefraude met de b.v. pleegden, sprake van een 'carrière', ofwel vanuit een gewoon criminele achtergrond, ofwel vanuit een sfeer van kleinere economische delicten.

De persoon van de fraudeur valt nader te kenschetsen. Voor het merendeel betreft het personen tussen de 30 en de 40 jaar ^{*}). In dit opzicht is er sprake van een duidelijk verschil met het merendeel van de verdachten die wegens (vermogens)delicten met justitie in aanraking komen: die leeftijd ligt veelal rond de 20 jaar.

Voorts is het opmerkelijk hoeveel van de vermoedelijke fraudeurs ook - herhaaldelijk - verkeersovertredingen (m.n. overtreding snelheidsbepaling) en verkeersmisdrijven (m.n. dronken rijden) pleegden. Dit wijst op een mentaliteit van de fraudeurs, waarin een verband is tussen het onzorgvuldig omspringen met de belangen van schuldeisers (leveranciers, gemeenschap) en het negeren van bepalingen die de verkeersveiligheid beogen. Deze mentaliteit zou dan gekenschetst kunnen worden als een vooropzetter van het eigenbelang, waarnaast de belangen van anderen niet sterk een rol spelen.

* Bij 13% ligt de geboortedatum in of vóór 1930, bij 26% in de periode van 1931 t/m 1940, bij 24% tussen 1941-1945, bij 24% tussen 1946 en 1950, bij 13% ná 1950.

In hoeverre de -vermoedlijke- fraudeurs negatieve gevolgen van hun praktijken ondervinden ik ook zo goed mogelijk bekeken. Uit het verzamelde materiaal is niet af te leiden of een persoonlijk faillissement of strafvervolging een direct gevolg is van de malafide praktijken met de b.v. Daarom geven de resultaten een overschatting van de mate waarin dergelijke consequenties optraden¹ deels zullen ze verband houden met andere omstandigheden.

Uit de gegevens over de periode nadat het faillissement is uitgesproken van de b.v. waarmee malafide praktijken zijn gepleegd, blijkt het volgende. Van de vermoedelijke fraudeurs, en er is steeds geen onderscheid tussen de oplichters en flessentrekkers enerzijds en degenen die belasting- en premiefraude pleegden anderzijds, wordt 11% persoonlijk failliet verklaard *).

Tegen 27% wordt eens of meermalen proces-verbaal opgemaakt wegens een delict dat mogelijk in verband staat met de vermoedelijk gepleegde fraude. Dit resulteert in een strafvervolging bij 7% van de fraudeurs **), en aan 4 à 5% wordt een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd, meestal van korte duur.

De conclusie lijkt gewettigd, dat slechts weinigen van de fraudeurs op de een of andere manier duidelijk negatieve gevolgen ondervinden van de malafide praktijken waarbij ze betrokken waren.

*) Dit ligt lager bij degenen die middels koppelbazerij belasting- en premiefraude pleegden (8%), echter duidelijk hoger ^{bij anderen} die op andere wijze zulke fraude pleegden (21%).

***) Veelvuldig wordt wegens gebrek aan bewijs de zaak geseponeerd. Voorts, maar dat betreft grotendeels zaken waarvan het proces-verbaal geruime tijd na beëindiging van het faillissement van de b.v. is opgemaakt zodat de band met de praktijken in die b.v. waarschijnlijk niet aanwezig is, zijn veel zaken tegen deze groep van fraudeurs nog niet afgedaan.

IV Verbindingen tussen en patronen van frauduleus opgezette rechtspersonen

Het materiaal dat is gebruikt in de faillissementsstudie is te beschouwen als een min of meer toevallige greep, van b.v.'s waarvan het faillissement in 1980 werd beëindigd.

In het eerder gepubliceerde interimverslag is iedere b.v. als een afzonderlijke eenheid beschouwd, waartussen echter nogal eens verbindingen bestaan. In dit hoofdstuk gaat het om het aanwijzen van verbindingen tussen fraude-bv's. Centraal staan daarbij de relaties tussen de b.v.'s die in het faillissementsonderzoek waren betrokken. Andere rechtspersonen, die niet faillieerden of waarvan het faillissement in een ander jaar dan 1980 eindigde, komen wel aan bod, maar de informatie hierover is niet systematisch verzameld: zo staat in het faillissementsdossier wel eens een verwijzing naar een andere rechtspersoon (die bv. de directie voerde onder de onderzochte b.v., of waarin de directeur/aandeelhouder ook belang heeft), of is ⁱⁿ het register van de Hoofdafdeling Privaatrecht een verwijzing aangetroffen.

Verbindingen tussen rechtspersonen komen op verschillende wijze voor. Een directe, vennootschapsrechtelijke relatie bestaat als de ene rechtspersoon de directie voert over of aandeelhouder is van een andere rechtspersoon. Een indirecte relatie bestaat als een persoon in twee of meer rechtspersonen een rol speelt als directeur en/of aandeelhouder, dan wel dat hij bij beide op de achtergrond een beleidsbepalende rol speelt. Een afgeleide verbinding tussen rechtspersonen bestaat als er gegevens bestaan die op een verbinding wijzen tussen twee of meer personen die in afzonderlijke rechtspersonen een betekenisvolle rol speelden.

Het heeft, omdat zoals gezegd het materiaal een min of meer toevallige greep is, weinig zin om een uitputtende beschrijving te geven van alle aangetroffen verbindingen tussen (rechts)personen. Wel zullen enige globale cijfers opgenoemd worden, waarna een aantal patronen zullen worden weergegeven.

Van de 136 frauduleus opgezette b.v.'s waarvan het faillissement in 1980 eindigde, zijn er 35 die een verbinding hebben met één of meer anderen. Het onderzoeksmateriaal heeft dan eigenlijk niet bestaan uit 136 losse b.v.'s, maar uit 101 aparte b.v.'s en 9 complexen van b.v.'s *).

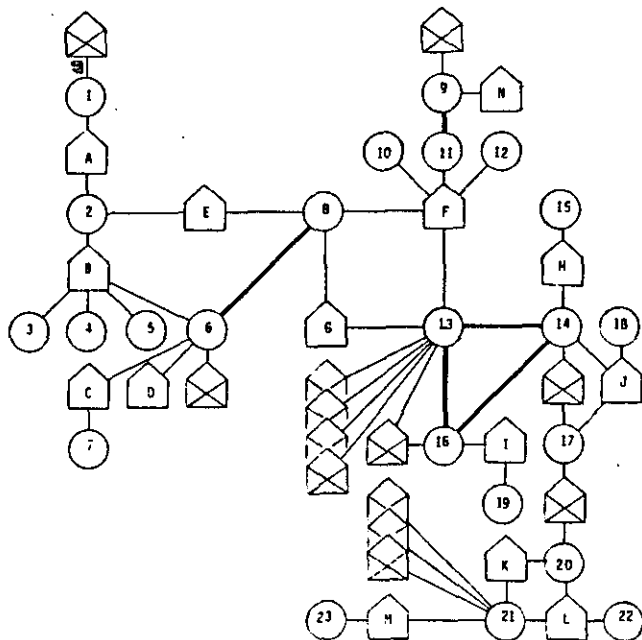
Voorts is 69 keer een verbinding aangetroffen met in totaal 130 rechtspersonen die ofwel niet failleerden, ofwel waarvan in een ander jaar dan 1980 hun faillissement beëindigd is **). Met inachtneming van de incompleetheid van het materiaal, kan gesteld worden dat het aantal verdachte b.v.'s een veelvoud is van het aantal dat in de faillissementsstudie is onderzocht. Zoals gezegd bestaan er 9 complexen van b.v.'s. Op de volgende pagina zijn deze in beeld gebracht.

Twee onderscheiden soorten van patronen blijken zich af te tekenen. Het eerste is gekenmerkt door het ontbreken van vennootschapsrechtelijke relaties tussen rechtspersonen: de verbinding tussen rechtspersonen loopt steeds via natuurlijke personen, die in verscheidene rechtspersonen optreden (patronen I, III, V en VIII). Dit is kenmerkend voor b.v.'s die gebruikt worden voor koppelbaasactiviteiten. Patroon I geeft aan hoe complex de structuur kan zijn: een conglomeraat van 26 b.v.'s en 23 personen; dat nog verder kan worden uitgebreid als verder gezocht zou worden naar de achtergronden van de rechtspersonen die niet in de faillissementsstudie zaten. De natuurlijke personen in dit patroon speelden niet alle een gelijke rol: er zitten stromannen onder, 'kleine' koppelbazen en de grote jongens. De laatste twee categorieën zijn te vinden op de knooppunten in het patroon, daar waar vele lijnen bij elkaar komen. Hoewel het verzamelde materiaal alleen als onvolledig en fragmentarisch kan worden gekwalificeerd, komt toch duidelijk naar voren dat de koppelbaaswereld bestaat uit natuurlijke personen die in wisselende verbanden

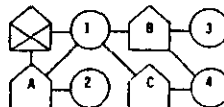
*) Een complex van 7, 9, 8 en 5 (die onderling weer indirect verbonden zijn), een complex van 3 en vijf van 2 b.v.'s

***) Vrijwel steeds betreft dit b.v.'s. Een enkele keer is sprake van een N.V., een coöperatieve vereniging of een limited.

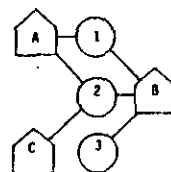
PATROON I

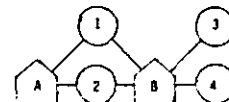
PATROON IV

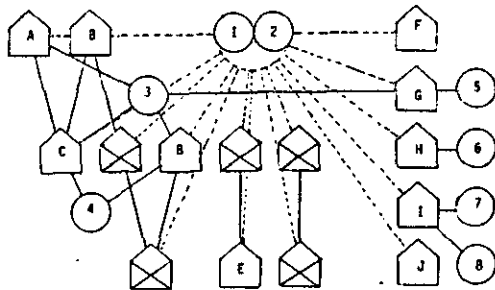
PATROON V

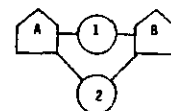
PATROON VI

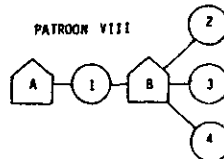
PATROON I I

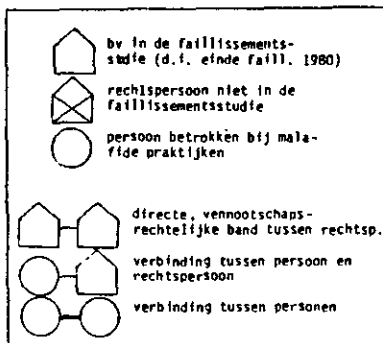
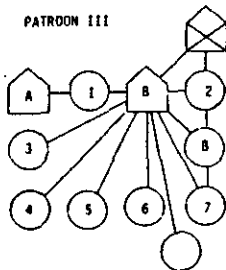
PATROON VII

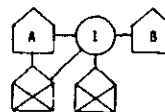
PATROON VIII

PATROON III

PATROON IX

steeds weer met andere b.v.'s opereren: er is geen sprake van een over de tijd vaste structuur. Ook blijkt er niet van een gebondenheid aan een plaats of regio. De verbindingen in patroon I lopen van Zuid-Limburg, Brabant, Zuid-Holland, Noord-Holland, Gelderland tot Groningen.

De tweede soort van patronen kent (ook) directe, vennootschapsrechtelijke verbindingen tussen rechtspersonen (patronen II, IV, IX). De ene rechtspersoon is oprichter, aandeelhouder en/of bestuurder van een andere b.v. Er is dan sprake van een "moeder-dochter" verhouding, soms is er ook nog een "kleindochter". (zie patronen II).

Dergelijke verbanden zijn typerend voor de praktijken waarin systematisch nagelaten wordt belasting- en premieschulden te betalen, zonder dat sprake is van koppelbaaspraktijken. Patroon II is het uitgebreidst. Daarin is te zien dat er enkele achtergrondfiguren zijn (personen 1 en 2, dit zijn vader en zoon, en ook persoon 3), die als spinnen in een web van b.v.'s zitten: er ontstaat een ingewikkeld netwerk van zelf opgerichte en leeg opgekochte b.v.'s, die steeds op een gunstig moment verlaten worden, om weer door te gaan met andere. De geschetste figuur is waarschijnlijk nog onvolledig: de relaties tussen de hier weergegeven "holdings", "beheersmaatschappijen" en gewone b.v.'s zijn niet compleet (daarover was te weinig te vinden in de faillissementsdossiers), bovendien is er melding van dat naast de 10 b.v.'s waarvan de naam is aangetroffen de achtergrondfiguren ook nog tenminste bij zo'n 20 andere b.v.'s betrokken waren.

Bij deze praktijken is, anders dan bij de koppelbaaspraktijken, veel meer een vaste structuur te ontdekken: de rechtspersonen zijn vaker direct aan elkaar verbonden, en er is een betrekkelijk klein aantal beleidsbepalende personen naast een stuk of wat stromannen.

Ook blijkt er een groot plaatselijk gebondenheid: zo zijn alle rechtspersonen in figuren V, IV en IX steeds in dezelfde stad gevestigd.

ONDERZOEK NAAR GEFAILLEERDE B.V.'S - AANVULLENDE GEGEVENS VAN DE BELASTINGDIENST

betreffende de b.v.:
 vestigingsplaats:
 oprichtingsdatum: 19....
 datum faillissementsuitspraak: 19.... codenr.

Zou U allereerst de belastingschulden van deze b.v. willen invullen op het schema aan de rechterkant van dit blad? Op dit schema zijn reeds volgnummers voorgedrukt, waarvoor U kunt verwijzen bij de invulling van de hieronder gestelde vragen. De achterzijde van dit blad kunt U benutten voor eventuele aanvullingen en toelichtingen.

	datum/data	betreft volgnummer(s)
1. Is beslag gelegd op <u>roerende goederen</u> c.q. is vergelijking gedaan?		
2. Is beslag gelegd op <u>onroerende goederen</u> ?		
3. Is <u>derdenbeslag</u> gelegd of een vordering art. 7 Inv gedaan (behoudens bij curator)?		
	tijdvak(ken)	betreft volgnummer(s)
4. Is <u>uitstel van betaling</u> verleend i.v.m. bezwaar of beroep?		
5. Is een <u>betalingstegeling</u> getroffen?		
6. Is de invordering <u>opgeschort</u> i.v.m. verzoek om kwijtschelding of bezwaar art. 16 Inv.?		
7. Wanneer is de vordering ter <u>verificatie</u> ingediend c.q. een vordering art. 7 Inv bij de curator gedaan?	datum	

8. Zijn gegevens naar voren gekomen die er op wijzen dat met deze b.v. dubieuze handelingen zijn begaan (afgezien hetgeen kan blijken uit het onlopen van de schulden)?

nee
 ja

 namelijk:

9. Heeft dit geleid tot overleg met de bedrijfsvereniging of enigzlei andere actie?

nee
 ja

 namelijk:

--als dit schema te weinig mogelijkheden biedt, benut u dan ook het reserveformulier----

middel	volg/ nr.	jaar/tijdvak	dagtekening aanslag	openstaand bedrag	evt. datum bete- kening dwangbevel
vennoot- schaps- belasting	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
omzet- belasting	21				
	22				
	23				
	24				
	25				
	26				
	27				
loon- belasting	41				
	42				
	43				
	44				
	45				
	46				
	47				
premies volks- verzekering	61				
	62				
	63				
	64				
	65				
	66				
	67				
overig, nl.	81				
	82				
	83				
	84				
	85				
	86				
	87				

ONDERZOEK NAAR GEFAILLEERDE B.V.'S - VERZAMELING VAN ENKELE
AANVULLENDE GEGEVENS BIJ DE BEDRIJFSVERENIGING

BETREFT:

naam BV:

vestigingsplaats:

datum oprichting : 19....

datum faillissementsuitspraak: 19....

ingevuld bij bedrijfsvereniging:

.....
gaarne zo spoedig mogelijk opzenden
naar:

Is deze b.v. bij uw bedrijfsvereniging bekend?

nee

→ graag leeg terugzenden

ja

→ gaarne invulling van onderstaande vragen

Zou u, zover mogelijk, de opbouw van de premiestulden (excl. pensioenpremies) in guldens per jaar willen weergeven,
daarbij ook inbegrepen de schulden die eventueel pas naderhand bekend zijn geworden?

JAAR	BEDRAG	EVENTUELE TOELICHTING
1971		
1972		
1973		
1974		
1975		
1976		
1977		
1978		
1979		
1980		

-64-

Zijn vóór de datum van faillietverklaring (zie boven) gegevens bekend geworden die er op wijzen dat met de b.v. dubieuze praktijken zijn begaan?

nee
ja

→ namelijk:
.....

Heeft dit geleid tot enigerlei actie van de zijde van de bedrijfsvereniging en/of anderen (bijv. politie)?

nee
ja

→ namelijk:
.....

Zijn ná de datum van faillietverklaring (zie boven) gegevens bekend geworden die er op wijzen dat met de b.v. dubieuze praktijken zijn begaan?

nee
ja

→ namelijk:
.....

Heeft dit geleid tot enigerlei actie van de zijde van de bedrijfsvereniging en/of anderen (bijv. politie)?

nee
ja

→ namelijk:
.....

Indien u te weinig schrijfruimte hebt, of aanvullende opmerkingen wilt maken, dan kunt u de achterzijde van dit blad benutten. Hartelijke dank voor de invulling.

1
69

BIJLAGE: delicten in uittreksels Algemeen Documentatieregister.

<u>Vermogensmisdrijven Sr</u>	<u>aantal p.v.'s</u>
- diefstal, gekwalificeerde diefstal, verduistering (in dienstbetrekking), heling	387
- oplichting, flessentrekkerij, valsheid in geschrifte	127
- bankbreuk, benadelen schuldeisen etc.	15
- deelname aan rechtspersoon die als oogmerk heeft het plegen van misdrijven	1
- overtreding belastingwet, org. wet. soc. verzekering	31
 <u>Geweldsmisdrijven & aanverwant Sr en VWW</u>	
- openlijke geweldpleging, mishandeling, doodslag en moord, bedreiging met geweld	67
- VWW	27
- ordeverstoring, dronkenschap, vernieling, beschadiging, brandstichting, belediging, doden dier, wederspannigheid	52
 <u>Zedenmisdrijven Sr.</u>	
- openbare schennis eerbaarheid, aanranding, verkrachting	7
 <u>Diversen</u>	
- opiumwet	15
- Telegraaf- en Telefoonwet, Wet Omroepbijdrage, Militaire Strafwetten, Vreemdelingenwet, doen valse aangifte van misdrijf, uitlokking misdrijf, Wet bescherming tegen lucht- aanvallen, verlatting hulpbehoevenden, Wet op de Noodwachten, Wet op de Kansspelen, Werkloosheidswet, Visserijwet, WAO	33
 <u>Verkeersdelicten</u>	
- overtredingen RVV, VWW, WAM	
- RVV	
- snelheidsovertreding (art. 8, 52, 51)	239
- overig (42a, 41, 16, 33, 110)	32
- VWW	22
- kenteken (9.1)	61
- WAM	

- Misdrijven WW

- rijden onder invloed (26, ook 33.3.5.)	109
- joyriding (37)	26
- doorrijden na ongeval (36,30)	45
- overig (14, 25, 32)	48

- Economische delicten

- wet ter beschikking stellen arbeidskrachten	30
- vestigingswetten/besluiten (detailhandel, bouwnijverheid, verwarmings- en aanverwante bedrijven, horecabedrijven).	32
- warenwetten/besluiten (vlees- en vleeswaren, vleeskeuringswet, verordening keuringsdienst slachtdieren wijnbesluit, verordening kwaliteit en sort. eisen)	18
- vervoerswetten/besluiten (wet autovervoer goederen, uitvoeringsbesluit autovervoer goederen, beschikking verbruiksbepalingen motorbrandstoffen, rijtijdenbesluit, motor- en rijwielwet)	56
- buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen 1945, veiligheidswet	13
- winkelsluitingswet, uitverkopenwet, afbetalingsbeschikking, drank- en horecawet	10
- landbouwwet, landbouwvoorschriften, vogelwet	3
- distributiewet 1939, voedselvoorzieningen 1941	3